

แผนยุทธศาสตร์ กรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

D'TAM
next»»

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน
กองวิชาการและแผนงาน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

แผนยุทธศาสตร์
**กรมการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ทางเลือก**

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน
กองวิชาการและแผนงาน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
พฤศจิกายน 2568

คำนำ

แผนยุทธศาสตร์กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นทิศทางการทำงานที่ชัดเจน มุ่งปฏิรูปองค์กรสู่ความทันสมัยขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและนวัตกรรม (DTAM NEXT)

แผนยุทธศาสตร์นี้คือเจตจำนงที่จะ “เชิดชูภูมิปัญญาไทย ต่อยอดเศรษฐกิจใหม่ ก้าวไกลสู่สากล” ผ่านพันธกิจ “สร้างสรรค์คุณค่าที่ยั่งยืน จากภูมิปัญญาไทย เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชาติ และสุขภาพที่ดีของคนไทย” การขับเคลื่อนผ่าน 6 มิติทางยุทธศาสตร์สำคัญ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่ยกระดับอุตสาหกรรมนวดและเวลเนสไทย จาก “จุดหมายปลายทาง” สู่การเป็น “มาตรฐานโลก” และ ผลักดันเศรษฐกิจสมุนไพร สู่ New S-Curve โดยสร้างมูลค่า การใช้จ่ายในระบบสุขภาพให้ได้ไม่น้อยกว่า 2,000 ล้านบาท ควบคู่ไปกับการสร้างสมดุลในการจัดการภัยสุขภาพ ภัยชน และกระท่อม ทั้งในมิติเศรษฐกิจและความปลอดภัย ในขณะเดียวกัน จะมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน โดยบูรณาการศาสตร์ การแพทย์แผนไทยให้เป็น “บริการหลัก” ในระบบสุขภาพ โดยเป้าหมายทั้งหมดนี้ จะสำเร็จได้ต้องอาศัยการปฏิรูปองค์กรจากภายใน คือ การขับเคลื่อนสู่องค์กร ดิจิทัลและนวัตกรรม เพื่อสร้างระบบนิเวศข้อมูลที่ทันสมัย และการปฏิรูปองค์กร สู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้เป็นองค์กรต้นแบบที่คล่องตัวและขับเคลื่อนด้วยข้อมูล

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ของอบคุณ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนยุทธศาสตร์นี้จะเป็นกรอบการปฏิบัติงานให้ทุกหน่วยงาน เพื่อบรรลุเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
พฤษภาคม 2568

บทสรุปผู้บริหาร

สถานการณ์และบริบทเชิงยุทธศาสตร์

ท่ามกลางบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความตื่นตัวด้านสุขภาพ กระแสความต้องการด้านเวลเนส (Wellness) และผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยกำลังขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่มุ่งเน้นการสร้าง "ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน" กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการนำ "ภูมิปัญญาไทย" อันเป็นสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่า มาเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเชื่อมโยงภูมิปัญญาดังเดิมเข้ากับนวัตกรรม เพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

โดยการดำเนินงานจะขับเคลื่อนผ่าน 6 มิติยุทธศาสตร์สำคัญ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่

- การยกระดับอุตสาหกรรมนวดและเวลเนส สู่นำโลก
- การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสมุนไพรสู่ New S-Curve
- การจัดการกัญชา กัญชง และกระท่อมอย่างเป็นระบบ
- การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อคุณภาพชีวิต
- การขับเคลื่อนสู่องค์การดิจิทัลและนวัตกรรม
- การปฏิรูปองค์การสู่ความเป็นเลิศ (DTAM NEXT)

โดยแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ จะเป็นกรอบการปฏิบัติงานที่สำคัญเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สารบัญ

บทที่ 1

บทนำ

หน้า

9

บทที่ 2

สถานการณ์บริการสุขภาพ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสุขภาพ

15

บทที่ 3

แผนปฏิบัติการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

19

- ยุกระดับอุตสาหกรรมводและเวลเนสไทยสู่ผู้นำโลก

20

- ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนโพร สู่ New S - Curve

29

- การจัดการกัญชา กัญชง และกระท่อมอย่างเป็นระบบ

35

- การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อคุณภาพชีวิต

41

- การขับเคลื่อนสู่องค์กรดิจิทัลและนวัตกรรม

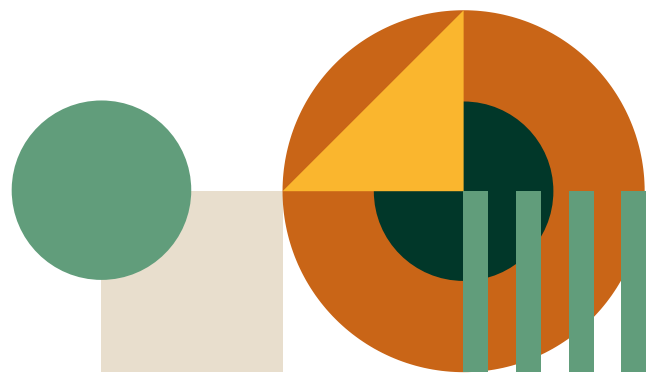
46

- ปฏิรูปองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

52

เอกสารอ้างอิง

59

บทที่ บทนำ

แผนยุทธศาสตร์กรมฯ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

กรอบแนวคิดแผนยุทธศาสตร์ชาติ

ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) คือแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยกรอบแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ “สืบสาน รักษา ต่อยอด” และมุ่งเน้นการสร้างสมดุลในทุกมิติผ่าน 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ความมั่นคง, การสร้างความสามารถในการแข่งขัน, การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์, การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม, การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้ประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างมีทิศทางและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในที่สุด

แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2569

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เชิดชูภูมิปัญญาไทย ต่อยอดเศรษฐกิจใหม่ ก้าวไกลสู่สากล”

พันธกิจ (Mission)

เรามุ่งมั่นสร้างสรรค์คุณค่าที่ยั่งยืนจากภูมิปัญญาไทย เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชาติ และสุขภาพที่ดีของคนไทย

ค่านิยม (Core Value)

Commitment

มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

Creativity

สร้างสรรค์คุณค่าใหม่

Collaboration

สานพลังสู่ความสำเร็จ

ปรัชญาการทำงาน (Working Philosophy)

“สร้างสรรค์ คุณค่า ยั่งยืน”
(Create - Value - Sustain)

จรรยาบรรณ (Code of Conduct)

ต่อประชาชน	บริการด้วยใจโปร่งใส เป็นธรรม คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน
ต่อผู้ร่วมงาน	ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทำงานเป็นทีม และ ช่วยเหลือเกื้อกูล
ต่อองค์กร	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ และรักษาชื่อเสียงขององค์กร
ต่อตนเอง	พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีคุณธรรม และ รักษาเกียรติภูมิแห่งวิชาชีพ

6 มิติ ยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2569

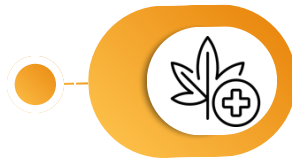
ยกระดับอุตสาหกรรม ขนาดและเวลาเนสไทยสู่ผู้นำโลก

เปลี่ยนประเทศไทยจาก
“จุดหมายปลายทาง” ให้กลายเป็น
“มาตรฐานโลก” ด้านขนาดไทย
และเวลาเนส

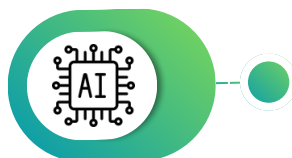
การจัดการกัญชา กัญชง และกระท่อมอย่างเป็นระบบ

สร้างสมดุล ด้านเศรษฐกิจ
ควบคู่กับความปลอดภัย
กัญชง กัญชา กระท่อม

การขับเคลื่อน สู่องค์กรดิจิทัลและนวัตกรรม

สร้างระบบนิเวศ ด้านนวัตกรรม
ข้อมูล และการสื่อสารที่ทันสมัย

ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสมุนไพร สู่ New S-Curve

สร้างมูลค่าการใช้ยาสมุนไพร
ในระบบบริการสุขภาพ
ไม่น้อยกว่า 2,000 ล้านบาท
และผลักดันอุตสาหกรรม
สมุนไพรไทยสู่ New S-Curve

การแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือก เพื่อคุณภาพชีวิต

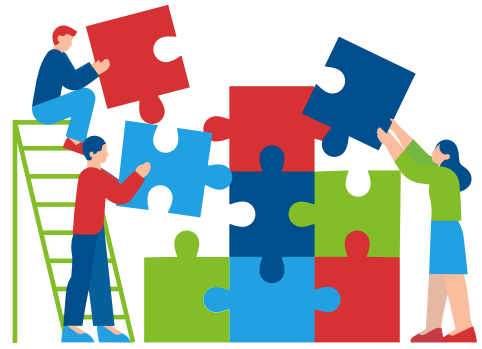
บูรณาการศาสตร์การแพทย์แผนไทยและ
การแพทย์ทางเลือกให้เป็นบริการหลัก
ในระบบสุขภาพเพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตประชาชน

ปฏิรูปองค์กร สู่ความเป็นเลิศ

ปฏิรูปกรมฯ สู่การเป็นองค์กรภาครัฐต้นแบบ
ที่มีความคล่องตัวสูง ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล
และนำทำงาน

Quick Big Win

แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2569

1 พลิกเศรษฐกิจ ด้วยภูมิปัญญาไทย

สร้างมูลค่าการใช้ยาสมุนไพร
และนวดไทย ในพ.ร.ช. ทั่วประเทศ
3,000 ล้านบาท

โดยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข /
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก /
สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

2 สยามมณี Official Store

สร้าง e-Commerce สมุนไพรไทย
เพื่อเปิดตลาดสู่สากล

โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก /
องค์การเภสัชกรรม

3 นวดไทยและ เวเลนเนสสู่สากล

การประชุมนวดไทยและ
เวเลนเนสแห่งชาติ ครั้งที่ 1
ส่งต่อภูมิปัญญาไทย ไปสู่สากล

โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

4 สร้างงาน สร้างรายได้ หมอนวดไทย 10,000คน

พัฒนาทักษะอาชีพ ด้านนวดไทยให้
ได้มาตรฐานสู่สากล

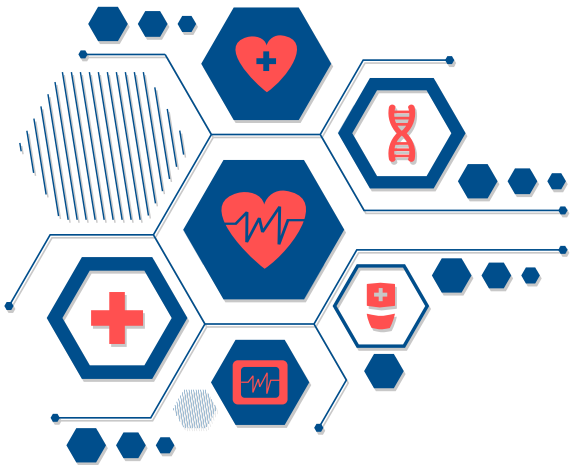
โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

บทที่

สถานการณ์บริการสุขภาพและ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสุขภาพ

แผนยุทธศาสตร์กรมฯ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพ

ภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพการแพทย์แผนไทยนั้น มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันในหลายมิติ โดยมีปัจจัยกำหนดทิศทางที่สำคัญที่สุดคือ **นโยบายภาครัฐและการบูรณาการ** ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนเชิงนโยบาย ผ่านแผนแม่บทต่างๆ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวงเชิงสุขภาพ (Medical Hub) นอกจากนี้ การที่ระบบหลักประกันสุขภาพ เช่น บัตรทอง ครอบคลุมการรักษา และการมีกฎหมายรองรับวิชาชีพควบคู่ไปกับการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (อย.) ก็เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้การแพทย์แผนไทยเข้าสู่ระบบบริการหลัก

ในขณะเดียวกัน **การยอมรับทางสังคมและเศรษฐกิจ** ก็เป็นตัวแปรสำคัญ ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อ ประสิทธิภาพและความปลอดภัยควบคู่ไปกับ กระแสความนิยมด้าน Wellness และการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน ส่งผลโดยตรง ต่อความต้องการใช้บริการและการเติบโตทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสมุนไพร

อย่างไรก็ตาม เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในระยะยาว **การวิจัยและมาตรฐาน** เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ การแพทย์แผนไทยจำเป็นต้องมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์รองรับ (Evidence-based) มากขึ้น เพื่อสร้างการยอมรับในวงกว้างและยกระดับ มาตรฐานการบริการ สุดท้ายนี้ **ปัจจัยด้านกำลังคนและการศึกษา** ถือเป็น หัวใจของระบบ ทั้งการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ การกระจายตัวของแพทย์แผนไทย ในสถานพยาบาล และการรณรงค์รักษาภูมิปัญญาดั้งเดิมไม่ให้สูญหาย ล้วนเป็น องค์ประกอบที่จะกำหนดความยั่งยืนของระบบการแพทย์แผนไทยในอนาคต

สถานการณ์บริการ ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ปัจจุบัน

สถานการณ์การแพทย์แผนไทยฯ กำลังเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยเปลี่ยนสถานะจาก “แพทย์ทางเลือก” (Alternative) สู่ “แพทย์แบบบูรณาการ” (Integrative) ที่ทำงานร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันในระบบสุขภาพหลัก

ความเชื่อมั่นประชาชน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังวิกฤตโควิด-19 (เช่น การใช้ฟ้าทะลายโจร) ส่งผลให้สถิติการใช้บริการในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว โดยเฉพาะกลุ่มออฟฟิศซินโดรม และการดูแลหลังคลอด

การเข้าถึงบริการ สะดวกสบายขึ้นมาก เนื่องจากยาสมุนไพรและหัตถการถูกบรรจุในสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (สิทธิ 30 บาท) และสวัสดิการข้าราชการ

การขยายบริการ ครอบคลุมสถานบริการทุกระดับ โดยเฉพาะระดับปฐมภูมิ (sw.สต.) ซึ่งข้อมูลปี 2567 พบว่าประชาชนที่มารับบริการระดับปฐมภูมิ ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยฯ ถึง ร้อยละ 42.79

นโยบายภาครัฐ กระทรวงสาธารณสุขเป็นกลไกสำคัญภายใต้นโยบาย Health for Wealth เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ และผลักดันไทยสู่ Medical Hub โดยใช้ “นวดไทย” เป็น Soft Power หลัก

มูลค่าทางเศรษฐกิจ ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรปี 2566 มีมูลค่าสูงเกือบ 5.7 หมื่นล้านบาท และมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง ภาครัฐสนับสนุนผ่านโครงการ “เมืองสมุนไพร” (16 จังหวัด) เพื่อต่อยอดศักยภาพการเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ของภูมิภาค

อันดับการวินิจฉัยโรคทางการแพทย์แผนไทยภาพรวมประเทศ ปี พ.ศ. 2568

72.65 %

กลุ่มอาการปวดกล้ามเนื้อและข้อ

15.28 %

กลุ่มอาการระบบทางเดินหายใจ

7.96 %

กลุ่มอาการระบบทางเดินอาหาร

2.79 %

กลุ่มอาการด้านระบบประสาทและความเครียด

1.31 %

กลุ่มอาการเฉพาะสตรี

บทที่

แผนปฏิบัติการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

แผนยุทธศาสตร์กรมฯ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ยุทธศาสตร์ที่

1

ยกระดับอุตสาหกรรมนวด
และเวลเนสไทยสู่ผู้นำโลก

5 แผนงาน

6 โครงการ

แผนงานที่ 1

โครงการในพระราชดำริฯ “น้ำพุร้อนสันกำแพง”

โครงการที่ 1

โครงการในพระราชดำริฯ น้ำพุร้อนสันกำแพง ยกระดับการนวดไทย และเวเลนเนสไทย สู่ระดับ World Class

สถานการณ์ปัจจุบัน

ประเทศไทยมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานการนวดไทย ให้ได้รับการยอมรับ โดยมุ่งสร้างแบรนด์นวดประจำภาค ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 นี้ ภาคเหนือได้กำลังเร่งรวบรวมภูมิปัญญาล้านนาเพื่อพัฒนา หลักสูตรการนวดโพธิ์-ล้านนา พร้อมทั้งสำรวจพื้นที่ จัดตั้งศูนย์อบรมและเตรียมพัฒนาบุคลากร

วัตถุประสงค์

- เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาและพัฒนาภูมิปัญญา จัดทำหลักสูตรนวดอัตลักษณ์ไทย โพธิ์ล้านนา
- เพื่อยกระดับทักษะและพัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการนวดไทย ให้เป็นอัตลักษณ์นวดไทย

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

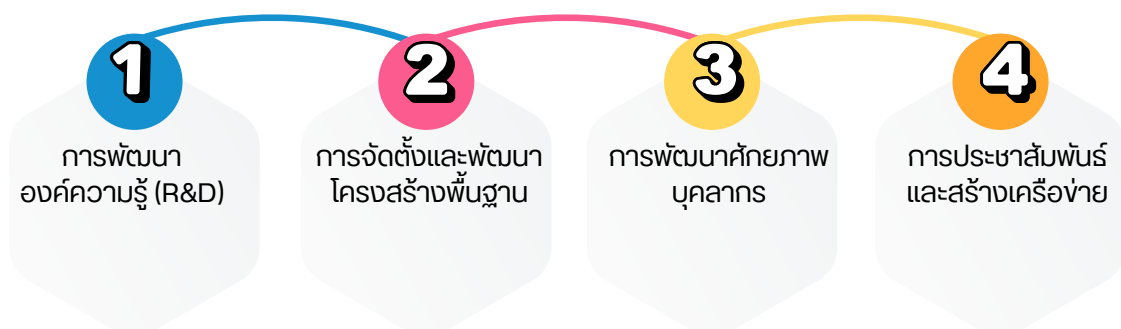

จำนวนหลักสูตรอัตลักษณ์ไทยโพธิ์ล้านนา 1 หลักสูตร

เป้าหมายระยะ 5 ปี

มีเป้าหมายในการพัฒนาโครงการในพระราชดำริฯ น้ำพุร้อนสันกำแพง ให้เป็น “ศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการ และการบริการด้านสุขภาพและแพทยแผนไทย ที่มีมาตรฐานสากล”

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 1

โครงการในพระราชดำริฯ “น้ำพุร้อนสันกำแพง”

โครงการที่ 2 สร้างต้นแบบ “เวลเนสน้ำพุร้อนแห่งชาติ”

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันน้ำพุร้อนสันกำแพงมีศักยภาพสูงด้านเวลเนส แต่ยังคงขาดการบูรณาการเชิงระบบที่ได้มาตรฐาน และยังไม่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งในขณะนั้นแนวโน้มเศรษฐกิจสุขภาพโลกกำลังเติบโตสูงโครงการ “เวลเนสน้ำพุร้อนแห่งชาติ” จึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับที่เป็นต้นแบบของประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อยกระดับพื้นที่ต้นแบบน้ำพุร้อนสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นต้นแบบเวลเนสน้ำพุร้อนแห่งชาติ

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- พัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนสันกำแพงให้เป็นต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมาตรฐานสากล โดยผสานภูมิปัญญาไทย และการแพทย์แผนไทยเข้ากับบริการและผลิตภัณฑ์สุขภาพ
- เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและผู้ประกอบการด้านเวลเนสในพื้นที่ พร้อมทั้งสร้างรายได้และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนแหล่งน้ำพุร้อนได้รับการพัฒนาให้เป็นต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 1 แห่ง
- จำนวนบริการหรือผลิตภัณฑ์สุขภาพจากแหล่งน้ำพุร้อนที่ผ่านการรับรองคุณภาพ 5 รายการ
- บุคลากรและผู้ประกอบการในพื้นที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านเวลเนสไม่น้อยกว่า 50 คน

มาตรการสำคัญ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : กองเวลเนส

แผนงานที่ 2

ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพเฉพาะทางด้านการนวดไทย

โครงการที่ 3 หมอนวดมือทอง

สถานการณ์ปัจจุบัน

ประเทศไทยกำลังมุ่งสู่การเป็น Wellness Hub โดยมี “นวดไทย” เป็น Soft Power หลัก แม้เศรษฐกิจสูงภาพจะมีมูลค่าสูงและกำลังเติบโต แต่ความท้าทายที่สำคัญที่สุดในขณะนี้ คือ การขาดกลไกรับรองคุณภาพและมาตรฐานฝีมือที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ทำให้ผู้บริโภค (โดยเฉพาะชาวต่างชาติ) ขาดความมั่นใจ จึงจำเป็นต้องเร่งยกระดับทักษะเฉพาะทางของบุคลากรนวดไทย

วัตถุประสงค์

- สร้างระบบรองรับการไหลเวียนให้คะแนนความพึงพอใจในการให้บริการ เพื่อสร้างกลไกการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการบริการที่เป็นรูปธรรมและโปร่งใส
- คัดเลือกและเชิดชูเกียรติผู้ให้บริการนวดไทยสู่เวทีโลก Top 100 Nuad Thai Therapists
- คัดเลือกและเชิดชูเกียรติสถานประกอบการนวดไทยสู่เวทีโลก Top 100 WC Nuad Thai Service Providers (Wellness Center Nuad Thai Service Providers)

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

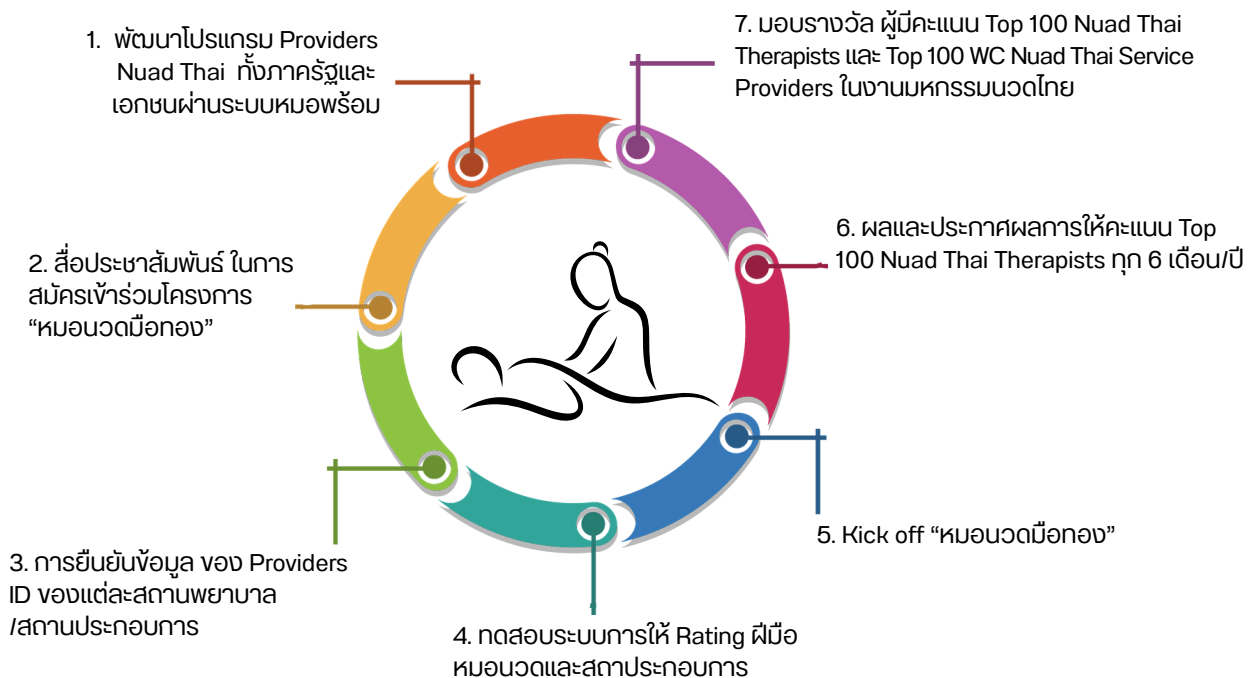
- จำนวนระบบ Provider Nuad Thai 1 ระบบ
- จำนวนหมอนวดมือทองที่ผ่านการคัดเลือกไม่น้อยกว่า 100 คน
- จำนวนสถานประกอบการที่ผ่านการคัดเลือกไม่น้อยกว่า 100 แห่ง

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- การยกระดับคุณภาพและวิชาชีพ
- การยอมรับในระดับสากล
- การพัฒนาระบบและนวัตกรรม

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 3

สร้างต้นแบบชุมชนดูแลสุขภาพตนเอง (Thai Wellness Community)

โครงการที่ 4 ชุมชนสุขีวี (Self-Care) ด้วยศาสตร์ฤๅษีดัดตน

สถานการณ์ปัจจุบัน

“ฤๅษีดัดตน” คือภูมิปัญญาไทยในการบริหารร่างกายเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย มีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 และ 3 (มีการหล่อ 80 ท่า) และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ (พ.ศ. 2554) ปัจจุบัน ท่ามกลางปัญหาสุขภาพของประชาชน เช่น การปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและความเครียด การส่งเสริม “ฤๅษีดัดตน” จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสุขภาพชุมชน ซึ่งไม่เพียงช่วยให้สุขภาพดีขึ้น แต่ยังเป็นการอนุรักษ์และต่อยอดภูมิปัญญาไทยให้เกิดคุณค่าทั้งด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อยกระดับและสร้างการจดจำให้ศาสตร์ฤๅษีดัดตนเป็นที่รู้จักในการดูแลสุขภาพตนเองที่มีความโดดเด่นในการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทยในการส่งเสริมสุขภาพที่ดีของประชาชนลดการพึ่งพาสถานบริการสาธารณสุข

เป้าหมายระยะ 5 ปี

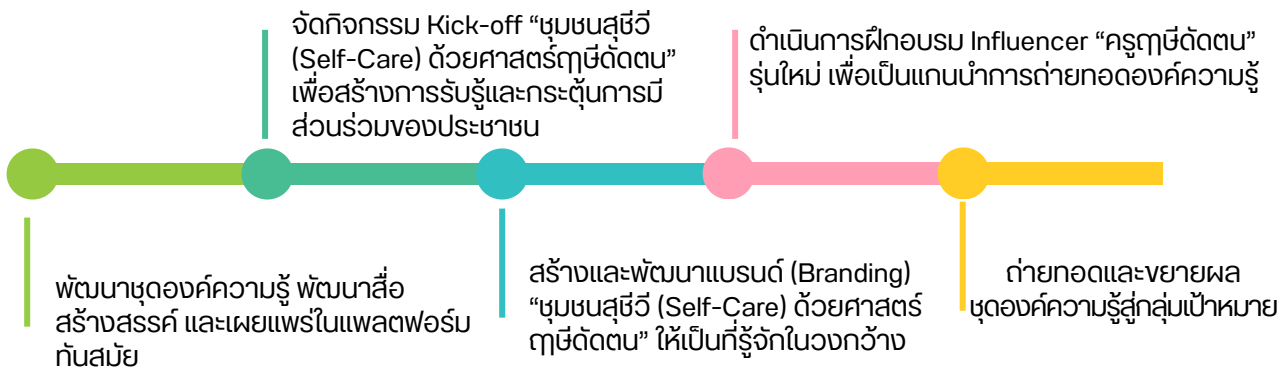
- สร้างต้นแบบ “ชุมชนสุขีวี (Self-Care) ด้วยศาสตร์ฤๅษีดัดตน” เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน ลดการพึ่งพาสถานบริการสาธารณสุข
- สร้างเศรษฐกิจสุขภาพด้วย “ชุมชนสุขีวี (Self-Care) ด้วยศาสตร์ฤๅษีดัดตน” ใน Wellness Program และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนชุดองค์ความรู้ (Series) “ชุมชนสุขีวี ด้วยศาสตร์ฤๅษีดัดตน” ไม่น้อยกว่า 10 ชุด
- จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ /workshop /สาริต ฤๅษีดัดตน ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง
- จำนวนการจัดกิจกรรม “Self-Care กับภูมิปัญญา ฤๅษีดัดตน” ในงานมหกรรมนวดไทยและเวเลนเนสแห่งชาติ 1 ครั้ง

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 4

สร้างศักยภาพความเป็นผู้นำในเวทีโลก

โครงการที่ 5 งานมหกรรมนวดไทยและเวลเนสแห่งชาติ ครั้งที่ 1
(The 1st National NUAD THAI and Wellness Expo)

สถานการณ์ปัจจุบัน

อุตสาหกรรมนวดไทยและเวลเนสกำลังเติบโตทั่วโลก โดยรัฐบาลไทยสนับสนุน “นวดไทย” และ “สมุนไพรไทย” เป็น Soft Power เพื่อสร้างเศรษฐกิจ การที่ UNESCO รับรองนวดไทยเป็นมรดกโลกยิ่งเพิ่มความต้องการในระดับสากล ผลักดันไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการแพทย์และสุขภาพ (Medical and Wellness Hub) แห่งเอเชีย สร้างรายได้มหาศาล และมีศักยภาพเติบโตสูง

วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมภูมิปัญญาไทย โดยอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนา ต่อยอดการแพทย์แผนไทย นวดไทย และสมุนไพรไทย พร้อมเผยแพร่ความรู้ โดยเน้นอัตลักษณ์การนวดจาก 4 ภูมิภาค และการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพ
- ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ โดยสร้างโอกาสทางธุรกิจและการลงทุน, ขยายตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร นวด และสปา ทั้งในและต่างประเทศ, พร้อมยกระดับมาตรฐานผู้ประกอบการสู่สากล และกระตุ้นการบริโภคกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- สร้างความเชื่อมั่นและเข้าถึงบริการเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพและปลอดภัยเพื่อส่งเสริมการใช้บริการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและการดูแลสุขภาพในรูปแบบ Wellness Community

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

จัดงานมหกรรมนวดไทยและเวลเนสแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ได้ตามแผน

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- การเป็นศูนย์กลางสุขภาพโลก (Medical & Wellness Hub of Asia/World)
- สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และผลักดัน Soft Power ของไทย

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 4

สร้างศักยภาพความเป็นผู้นำในเวทีโลก

โครงการที่ 6 โครงการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมการเป็นเจ้าภาพจัดงาน
Global Wellness Summit (GWS) 2026

สถานการณ์ปัจจุบัน

จากรายงาน Global Wellness Economy Monitor 2024 ระบุว่าตลาดเวลเนสทั่วโลกมีมูลค่ามหาศาล โดยเฉพาะในเอเชียและไทยที่คาดว่าจะเติบโตถึง 40,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2025 การที่ไทยเป็นเจ้าภาพจัดงาน Global Wellness Summit (GWS) จะช่วยสร้างเครือข่าย กระตุ้นการลงทุน และดึงดูดนักท่องเที่ยวเวลเนสซึ่งการจัดงาน GWS 2026 นี้ จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ไทยในฐานะศูนย์กลางเวลเนสระดับโลก สอดคล้องกับนโยบาย Thailand Wellness Economy 5.0 และสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเพื่อยกระดับประเทศไทยสู่ผู้นำด้านเวลเนสอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

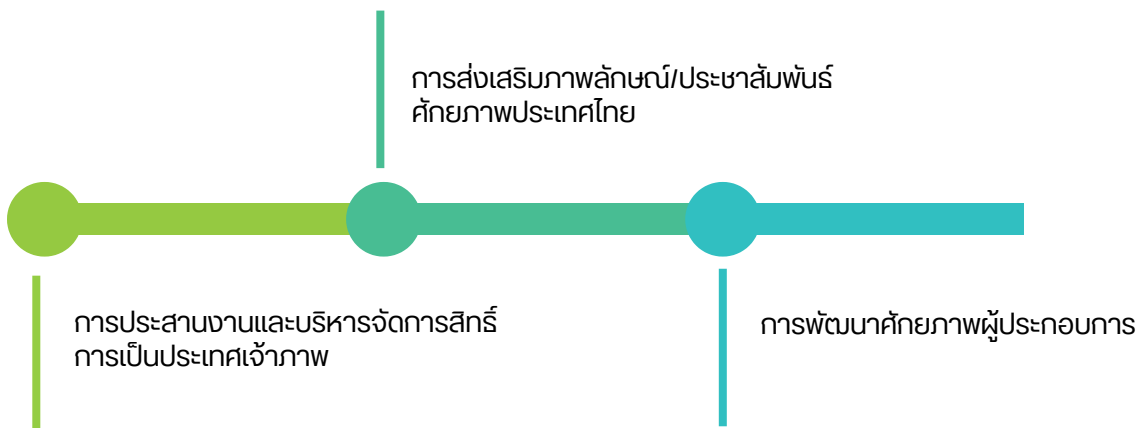
- ประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ต่อประเทศไทย ในฐานะเจ้าภาพงานระดับโลก
- เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้าน เศรษฐกิจสุขภาพ และนวัตกรรมสุขภาพ
- ประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อกำหนด ยุทธศาสตร์ต่อยอดการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพของไทย
- เตรียมความพร้อมในการจัดงาน GWS 2026 ทั้งด้าน สถานที่ บุคลากร และระบบบริหารจัดการ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

จำนวนการประชาสัมพันธ์งาน GWS 2026 ทั้งในและต่างประเทศ ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 5

ยกระดับอาชีพและสร้างมาตรฐานการนวดไทย สถานประกอบการเวลเนส และแหล่งท่องเที่ยวฯ

โครงการที่ 7 โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร

สถานการณ์ปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมภาพลักษณ์ และยกระดับบริการการแพทย์แผนไทยและทางเลือก ตลอดจนสร้างความหลากหลายของบริการคุณภาพสูง เพื่อสร้างเศรษฐกิจสุขภาพที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- ยกระดับผลิตภัณฑ์และบริการด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรให้มีมาตรฐาน
- พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเวลเนส บุคลากร และชุมชนที่เกี่ยวข้อง
- ส่งเสริมภาพลักษณ์และการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอัตลักษณ์ไทย และผลักดันการรับรองมาตรฐานศูนย์เวลเนส
- การรับรองมาตรฐานศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทยและแหล่งท่องเที่ยว

เป้าหมายระยะ 5 ปี

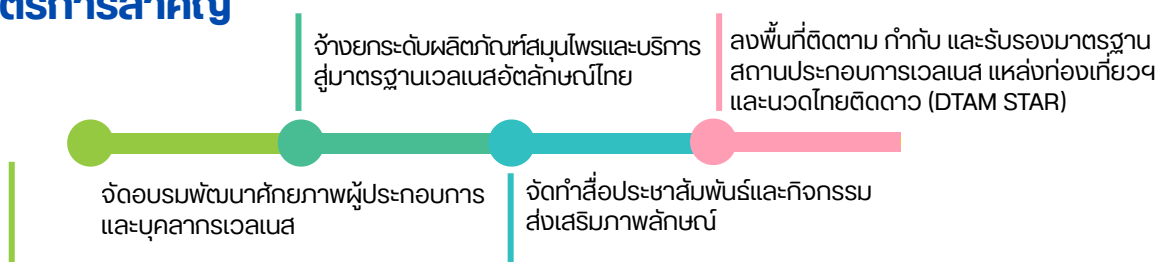
- สถานบริการเวลเนส ได้รับการพัฒนายกระดับ เป็นบริการมูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งในและต่างประเทศ ร้อยละ 80
- พัฒนาขีดความสามารถผู้ให้บริการเวลเนส เพื่อสร้างมูลค่าเศรษฐกิจสุขภาพ ร้อยละ 50
- พัฒนาเกณฑ์เพื่อรับรองคุณภาพมาตรฐาน สถานบริการเวลเนส ให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล อย่างน้อย 3 ประเทศ/องค์กร

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนผู้ประกอบการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพความงามและการแพทย์แผนไทยการแพทย์ทางเลือกได้รับการพัฒนาศักยภาพและผ่านการประเมิน 2,500 ราย
- จำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มาจากศูนย์เวลเนส ศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและในพื้นที่เป้าหมายมีศักยภาพได้รับการยกระดับ จำนวน 100 รายการ
- จำนวนสถานประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวได้รับการยกระดับมาตรฐานบริการ 80 แห่ง
- จำนวนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างภาพลักษณ์และสร้างการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผ่านศูนย์เวลเนส ศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ชุมชนเวลเนสแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพ ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ 4 ครั้ง

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 5

ยกระดับอาชีพและสร้างมาตรฐานการนวดไทย สถานประกอบการเวลเนส และแหล่งท่องเที่ยวฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โครงการที่ 8 ยกระดับอาชีพและสร้างมาตรฐานการนวดไทย สถานประกอบการเวลเนส และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

สถานการณ์ปัจจุบัน

การนวดไทยเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน Wellness tourism จึงจำเป็นต้องเร่งยกระดับมาตรฐานบุคลากรผู้ให้บริการ เพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขัน โครงการ “ยกระดับอาชีพและสร้างมาตรฐานการนวดไทยฯ” (ปีงบประมาณ 2569) จึงจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานโดยตั้งเป้าหมายสร้างผู้ให้บริการนวดรายใหม่ 10,000 คน เพื่อสร้างอาชีพ รายได้ และกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพในระดับต่าง ๆ ผ่านหลักสูตรอบรมที่ได้รับการรับรอง
- เพื่อยกระดับคุณภาพผู้ให้บริการและสร้างความหลากหลายของบริการนวดไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ และเสริมสร้างความเป็นอยู่ในอาชีพให้แก่ประชาชนในภาคบริการนวดไทย และเวลเนส

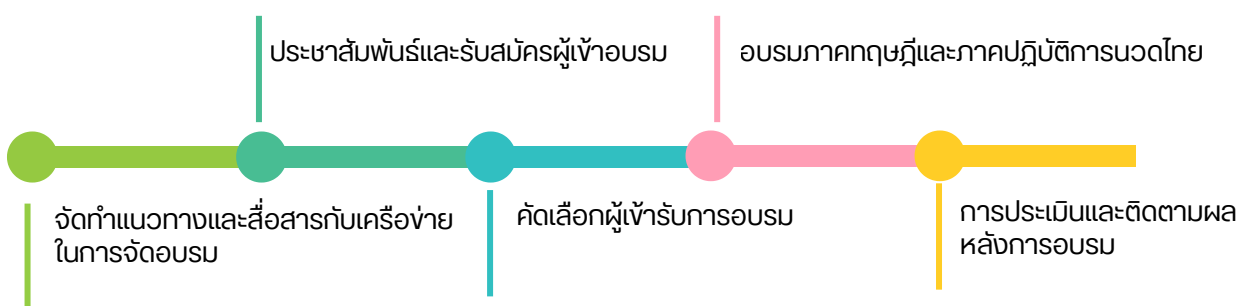
เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนหลักสูตรที่จัดอบรมเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ 2 หลักสูตร
- จำนวนผู้ให้บริการนวดที่ได้พัฒนาศักยภาพเพิ่มพูนทักษะ 100 คน
- ร้อยละของผู้ให้บริการนวดที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนาศักยภาพเพิ่มพูนทักษะ ร้อยละ 80

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- ยขยายฐานแรงงานผู้ให้บริการนวด สร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ผู้ให้บริการนวดรายใหม่สะสมรวม 500 คน
- สร้างความยั่งยืนของมาตรฐาน จัดให้มีระบบการรับรองผู้ให้บริการนวดไทยและสถานประกอบการเวลเนส ให้เป็นไปตามเกณฑ์ระดับประเทศและระดับสากล
- สนับสนุนผู้ที่ผ่านการอบรมมีโอกาสเข้าสู่การทำงานในสถานประกอบการเวลเนสและแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานทั่วประเทศ อย่างน้อยร้อยละ 60

มาตรการสำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่ 2

ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนไพร่
สู่ New S - Curve

5 แผนงาน

5 โครงการ

แผนงานที่ 6

สนองแนวพระราชดำริ “ด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช”

โครงการที่ 9 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สถานการณ์ปัจจุบัน

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นหนึ่งในหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.) ซึ่งดำเนินงานภายใต้แผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่เจ็ด เพื่ออนุรักษ์ คุ้มครอง ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร นำไปสู่การต่อยอดและใช้ประโยชน์ให้เกิดผลดีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นฐานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสมุนไพรและความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชาติ

วัตถุประสงค์

- เพื่อสนองโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)
- เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรสมุนไพรและพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรในระบบฐานทรัพยากร อพ.สธ. ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- เพื่อสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนสามารถนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรมาใช้ดูแลสุขภาพตนเอง

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

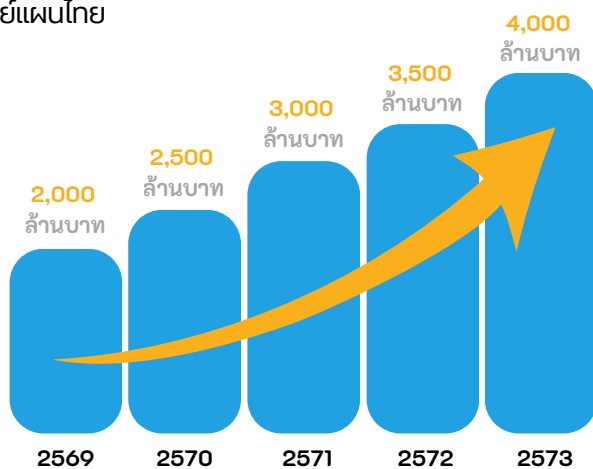
- จำนวนชนิดของสมุนไพรที่มีการบันทึกในระบบฐานทรัพยากร อพ.สธ. ไม่น้อยกว่า 50 ชนิด
- องค์ความรู้ นวัตกรรม และผลิตภัณฑ์ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรที่นำเสนอ อย่างน้อย 12 เรื่อง
- จำนวนแผนการดำเนินงานขับเคลื่อน อพ.สธ. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ไม่น้อยกว่า 2 แผนงาน

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- สร้างมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ ไม่น้อยกว่า 4,000 ล้านบาท ในปี 2573

มาตรการสำคัญ

1. สำรวจ รวบรวมข้อมูลสมุนไพร และวิจัยเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรม
2. ส่งเสริมการปลูกรักษาทรัพยากร
3. จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากร อพ.สธ.- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

แผนงานที่ 7

พลิกเศรษฐกิจด้วยภูมิปัญญาไทย และส่งเสริมการใช้สมุนไพร

โครงการที่ 10 พลิกเศรษฐกิจด้วยภูมิปัญญาไทย และส่งเสริมการใช้สมุนไพร

สถานการณ์ปัจจุบัน

ตามแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและสร้างเสริมสุขภาพ กำหนดให้ส่งเสริมการใช้ตำรับยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ เพื่อทดแทนยาปัจจุบัน โดยการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ ในปี 2567 มีมูลค่า 960 ล้านบาท และในปี 2568 มีมูลค่า 1,000 ล้านบาท

วัตถุประสงค์

- เพื่อส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรไทยในระบบบริการสุขภาพ
- เพื่อพัฒนาระบบการจัดการผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและสามารถติดตามได้อย่างเป็นระบบ ผ่านกลไกการทำงานของระบบ VMI
- เพื่อเพิ่มการเข้าถึงยาจากสมุนไพร “ยาไทยตำรับหลวง” สู่ชุมชน

เป้าหมายระยะ 5 ปี

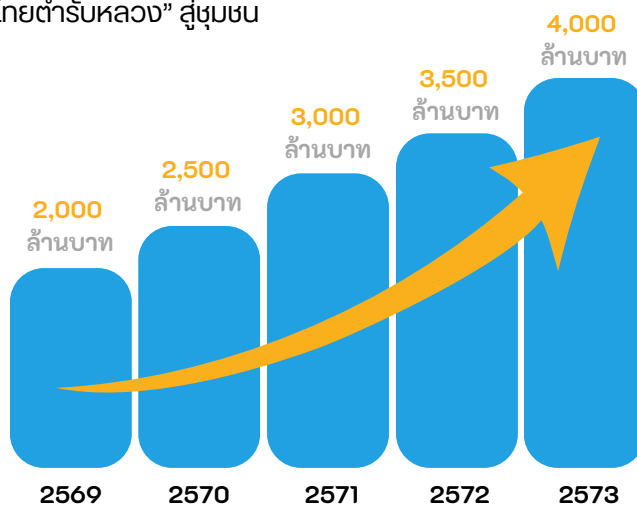
- สร้างมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ ไม่น้อยกว่า 4,000 ล้านบาท ในปี 2573

มาตรการสำคัญ

1. ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ
2. พัฒนาระบบการบริหารผลิตภัณฑ์สมุนไพรคงคลัง (VMI)
3. สนับสนุนการใช้ยาสมุนไพร “ยาไทยตำรับหลวง” สู่ชุมชน

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนบุคลากรแพทย์แผนไทยและผู้เกี่ยวข้องในการผลิตยาได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเตรียมเครื่องยาที่มีมาตรฐาน ไม่น้อยกว่า 200 คน
- จำนวนชุดข้อมูลยาสมุนไพรในการผลักดันเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร อย่างน้อย 2 ชุดข้อมูล
- นำร่องการใช้งานระบบการบริหารผลิตภัณฑ์สมุนไพรคงคลัง (Vendor Managed Inventory ; VMI) อย่างน้อย 1 เขตสุขภาพ
- จำนวนกล่องยา “ยาไทยตำรับหลวง” พร้อมคู่มือการใช้ยา ไม่น้อยกว่า 100 ชุด

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

แผนงานที่ 8

สร้างรากฐานวัตถุดิบ “ปลูกไทยด้วยใจรัก” และ “THAI FARMA HUB”

โครงการที่ 11 สร้างรากฐานวัตถุดิบ “ปลูกไทยด้วยใจรัก” และ “THAI FARMA HUB”

สถานการณ์ปัจจุบัน

มูลค่าตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยเติบโตต่อเนื่อง ในปี 2568 มีมูลค่าสูงถึง 45,882 ล้านบาท สอดคล้องกับแผนแม่บทสมุนไพรฯ (พ.ศ. 2566-2570) ที่มุ่งบูรณาการตั้งแต่ต้นน้ำถึงกลางน้ำ โดย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมวัตถุดิบคุณภาพผ่านเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) เชื่อมโยงเกษตรกรกับโรงงาน และยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับโรงงานรัฐเป็น “โรงงานต้นแบบ” เพื่อผลิตสินค้าคุณภาพสูง พร้อมขับเคลื่อนโครงการ “1 Manufactory 1 Product 1 Region (แบรนด์ MOPH) เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ประจำภูมิภาค

วัตถุประสงค์

- พัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพภายใต้เกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม
- ยกระดับโรงงานผลิตยาของโรงพยาบาลของรัฐ เพื่อเตรียมเข้าสู่มาตรฐาน ASEAN GMP
- พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรต้นแบบจากโรงงานผลิตยาของโรงพยาบาลของรัฐภายใต้แบรนด์ “ปลูกไทยด้วยใจรัก”

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- สร้างมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ ไม่น้อยกว่า 4,000 ล้านบาท ในปี 2573

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนเกษตรกรที่ได้ทำเกษตรพันธสัญญากับโรงงานผลิตยาสมุนไพร (ภาครัฐ) 10 คน
- จำนวนผู้ได้รับการอบรม Contract farming ให้ ความรู้เรื่องปลูกสมุนไพร 40 คน
- จำนวนการรับรองซ้ำ (re-accredit) โรงงานผลิตยาสมุนไพรของโรงพยาบาลของรัฐที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสถานที่ผลิตยาสมุนไพร GMP (WHO GMP) 10 โรงงาน
- จำนวนโรงงานผลิตยาสมุนไพรของโรงพยาบาลของรัฐ เข้าสู่กระบวนการยกระดับเป็น ASEAN GMP 1 โรงงาน
- จำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพจากโรงงานผลิตยาสมุนไพรของโรงพยาบาลของรัฐ 12 ผลิตภัณฑ์

มาตรการสำคัญ

1. ส่งเสริมเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) “ปลูกไทยด้วยใจรัก”
2. ยกระดับมาตรฐานโรงงาน GMP ภาครัฐให้เป็นโรงงานต้นแบบภายใต้ Thai Farma Hub
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร 1 Manufactory 1 Product 1 Region (MOPH manufactory of one brand one product one region herb)

แผนงานที่ 9

เวชสำอางสมุนไพร สู่ New S Curve

โครงการที่ 12 เวชสำอางสมุนไพร สู่ New S Curve

สถานการณ์ปัจจุบัน

ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยมีมูลค่าค้าปลีกสูงสุดในอาเซียน (อันดับ 8 ของโลก) โดยรัฐบาลตั้งเป้าผลักดันให้มีมูลค่าแตะ 100,000 ล้านบาทใน 5 ปี กลุ่มสินค้าหลักคือเครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ดูแลผิว (Skincare) ซึ่งมีมูลค่าตลาดสูงสุดและคาดว่าจะเติบโตเฉลี่ย 9-13% ต่อปี สอดคล้องกับเมกะเทรนด์โลกด้านสุขภาพและความงาม ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการเป็นผู้นำตลาดนี้ โดยอาศัยจุดแข็งด้านวัตถุดิบ การวิจัย และการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายสู่ตลาดโลก

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างกลไกการขับเคลื่อนนโยบายสมุนไพรและพัฒนาแผนบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจรองรับการยกระดับอุตสาหกรรมสมุนไพรสู่อุตสาหกรรม New S -Curve และสนับสนุนการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2571 - 2575 อย่างเป็นระบบ
- เพื่อยกระดับมาตรฐานวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมถึงสารสกัดและผลิตภัณฑ์เวชสำอาง (T-Beauty) เพื่อเพิ่มมูลค่าและเชื่อมโยงตลาดเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ
- เพื่อผลักดันการพัฒนา Herbal Champions และเมืองสมุนไพร (Herbal City) ให้เกิดการยกระดับสมุนไพรตลอดห่วงโซ่คุณค่า และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ชุมชนและประเทศ
- เพื่อคัดเลือกและส่งเสริมผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ (PHP) และสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยเข้าสู่ตลาดเชิงพาณิชย์และตลาดระดับพรีเมียม สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค และเพิ่มมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวน (ร่าง) แผนบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจ New S-curve 1 ฉบับ
- จำนวน (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2571 - 2575 1 ฉบับ
- จำนวนมาตรฐานสารสกัดสมุนไพรสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง 3 รายการ
- จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าสู่กระบวนการส่งเสริมการจับคู่เจรจาธุรกิจการค้า Business Matching หรือการส่งออกเพื่อจำหน่ายไปยังตลาดต่างประเทศ 80 รายการ
- จำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับการพัฒนาและต่อยอด เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม ไม่น้อยกว่า 16 รายการ
- จำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพร T-Beauty สู่อำนาจทางการค้า Commercial Products ไม่น้อยกว่า 10 ผลิตภัณฑ์

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมของประเทศ ไม่น้อยกว่า 100,000 ล้านบาท ในปี 2573

มาตรการสำคัญ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

แผนงานที่ 10

สร้างขีดความสามารถให้ผู้ประกอบการ “ปัญญา-พัฒนา”

โครงการที่ 13 สร้างขีดความสามารถให้ผู้ประกอบการ “ปัญญา-พัฒนา”

สถานการณ์ปัจจุบัน

ตลาดสมุนไพรไทยตั้งเป้าเติบโตแตะ 100,000 ล้านบาท ภายในปี 2570 โดยไทยครองตลาดค้าปลีกอันดับ 1 ในอาเซียน และติดอันดับโลก ปัจจุบันขับเคลื่อนหลักมาจากกระแสรักสุขภาพ (Wellness) และความต้องการสินค้าธรรมชาติ ภาครัฐจึงผลักดันสมุนไพรเป็น Soft Power และส่งเสริมการวิจัย (R&D) เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยมีเป้าหมายเร่งยกระดับมาตรฐานวัตถุดิบ และเพิ่มการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพหลัก

วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมและพัฒนาทักษะผู้ประกอบการสมุนไพรให้มีขีดความสามารถการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น
- ส่งเสริมการจับคู่เจรจาธุรกิจการค้า Business Matching เพื่อส่งออกหรือจำหน่ายไปยังตลาดต่างประเทศ
- สร้างภาพลักษณ์และสนับสนุนการขยายช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมของประเทศในปี 2573 เป็น 100,000 ล้านบาท

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- ผู้ประกอบการสมุนไพรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะตอบสนองความต้องการทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างน้อย 750 ราย
- ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผ่านการรับรองเข้าสู่กระบวนการจับคู่เจรจาธุรกิจการค้า Business Matching หรือส่งออกเพื่อจำหน่ายไปยังตลาดต่างประเทศอย่างน้อย 80 ผลิตภัณฑ์
- สร้างภาพลักษณ์และสนับสนุนการขยายช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นอย่างน้อย 2 ครั้ง

มาตรการสำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การจัดการกัญชา กัญชง และกระท่อม
อย่างเป็นระบบ

5 แผนงาน

5 โครงการ

แผนงานที่ 11

สร้างกรอบกฎหมายและการบังคับใช้

โครงการที่ 14 โครงการสร้างกรอบกฎหมายและการบังคับใช้

สถานการณ์ปัจจุบัน

กระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนการใช้กัญชาทางการแพทย์ภายใต้มาตรการควบคุมเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสังคม โดยประกาศให้ช่อดอกกัญชาเป็นสมุนไพรควบคุมตามกฎหมาย ทำให้ต้องมีการอนุญาตสำหรับการวิจัย, การส่งออก, การจำหน่าย หรือการแปรรูป อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายที่ต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกลไกการกำกับดูแลกัญชา กัญชง กระท่อม ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับบริบทสังคม
2. เพื่อบับเคลื่อนกลไกการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและการสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎกระทรวงฉบับใหม่แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง
3. เพื่อดำเนินการตรวจสอบและกำกับดูแลเชิงรุก ให้สถานประกอบการดำเนินกิจการสอดคล้องตามมาตรฐานความปลอดภัยทางสาธารณสุข และส่งเสริมการใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์
4. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนกัญชา กัญชงสู่พืชเศรษฐกิจมูลค่าสูงตามกรอบกฎหมาย ในการคุ้มครองและส่งเสริมการนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย สมุนไพรพื้นถิ่นไปพัฒนาศึกษาวิจัย บูรณาการใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมรายได้ เศรษฐกิจของชุมชน
5. เพื่อสร้างความรอบรู้ให้กับประชาชน/เจ้าหน้าที่ตำรวจ เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรควบคุม (กัญชา) และยาเสพติด อย่างถูกกฎหมาย

เป้าหมายระยะ 5 ปี

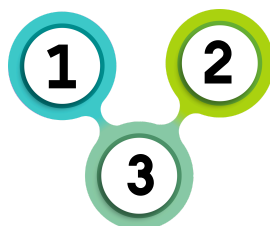
- การใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ การรักษา และการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น โดยมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และไม่ส่งเสริมการใช้เพื่อสันทนาการ
- ออกกฎหมายเฉพาะ โดยมีพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง มาบังคับใช้กฎหมาย

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายทั้งส่วนกลางและภูมิภาค ได้รับการพัฒนาศักยภาพ
  - 1) เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง ไม่น้อยกว่า 300 คน
  - 2) เจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค 4 ภาค (ภาคละ 100 คน) ไม่น้อยกว่า 400 คน
- จำนวนรายงานแผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการ/มาตรการการขับเคลื่อนกัญชา กัญชง ในการคุ้มครองและส่งเสริมการนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยสมุนไพรพื้นถิ่นไปพัฒนาศึกษาวิจัย บูรณาการใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมรายได้ เศรษฐกิจของชุมชน 1 แผน

มาตรการสำคัญ

จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการพิเศษ

ขับเคลื่อนกลไกบังคับใช้กฎหมาย

พัฒนาศักยภาพพนักงานและผู้เกี่ยวข้อง

แผนงานที่ 12

พัฒนาระบบกำกับดูแลด้วยดิจิทัล

โครงการที่ 15 พัฒนาระบบกำกับดูแลด้วยดิจิทัลสู่การใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ

สถานการณ์ปัจจุบัน

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้พัฒนาระบบบริการยื่นขออนุญาตสำหรับสมุนไพรควบคุมกัญชา เพื่อช่วยผู้ประกอบการในการขออนุญาตศึกษาวิจัย ส่งออก หรือจำหน่ายกัญชาตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ปี 2568 แต่ระบบนี้ยังไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลใบอนุญาตและแหล่งปลูกได้ และไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อเฝ้าระวังการกระทำผิดได้

วัตถุประสงค์

- เพื่อจัดทำศูนย์รวมข้อมูลสำหรับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อการกำกับดูแลสถานการณ์กัญชาในทุกมิติแบบทันที
- เพื่อพัฒนาระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูลรายงานการเพาะปลูกและการจำหน่าย
- เพื่อสร้างระบบการตรวจสอบใบอนุญาต ที่มีความน่าเชื่อถือ ป้องกันการปลอมแปลงและสร้างช่องทางให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้
- เพื่อยกระดับการเชื่อมโยงระบบข้อมูลเข้ากับ GACP Tracking และลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบรายงาน เพื่อยกระดับระบบเฝ้าระวังและการรายงานอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้กัญชา กัญชง กระถ่อมในทุกมิติ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- ✓ จำนวนระบบศูนย์รวมรวมข้อมูล (Dashboard) ในทุกมิติและระบบการตรวจสอบความถูกต้องของการได้รับอนุญาต และระบบ AI สามารถวิเคราะห์และตรวจจับความผิดปกติของข้อมูลรายงาน 1 ระบบ

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- พัฒนาระบบติดตามตรวจสอบย้อนกลับที่ครบวงจร
- การปิดช่องว่างการจำหน่ายผิดกฎหมาย สามารถลดอัตราการจำหน่ายกัญชาโดยไม่ได้รับอนุญาต
- การสนับสนุนการกำหนดนโยบาย โดยมีฐานข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นมาตรฐาน

มาตรการสำคัญ

พัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบ

การพัฒนาระบบติดตามและการรายงาน

พัฒนาระบบดิจิทัล Dashboard

สำรวจข้อมูลกัญชาทุกมิติ

แผนงานที่ 13

ยกระดับการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์

โครงการที่ 16 ยกระดับการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ (กัญชา กัญชง กระท่อม)

สถานการณ์ปัจจุบัน

ประเทศไทยปลดล็อกกัญชาทางการแพทย์ในปี 2562 เพื่อใช้รักษาโรคและในยาแผนไทย สร้างมูลค่าเศรษฐกิจกว่า 31 ล้านบาท (ปี 2568) แต่ปัจจุบันกลับพบปัญหาการใช้เพื่อสันทนาการและช่องว่างทางกฎหมาย จึงจำเป็นต้องยกระดับมาตรฐาน เพิ่มการควบคุม และส่งเสริมการใช้ทางการแพทย์อย่างจริงจัง โดยผลักดันเข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติ เพื่อให้กัญชาเป็นพืชเศรษฐกิจทางการแพทย์ที่มีคุณค่าสูงสุด

วัตถุประสงค์

- เพื่อกำหนดกลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานระยะยาว ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและกัญชา เพื่อการดูแลสุขภาพอย่างยั่งยืน
- เพื่อพัฒนามาตรฐานการผลิต งานวิจัยจากกัญชา กัญชง และกระท่อมทางการแพทย์ให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล
- เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมในการใช้ประโยชน์ ในกลุ่มโรคเรื้อรัง
- เพื่อพัฒนาศักยภาพและความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางการแพทย์/หมอพื้นบ้านและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ ตำรับยาสมุนไพร กัญชา กัญชง และกระท่อม
- เพื่อพัฒนาการให้บริการทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และนวัตกรรมสุขภาพจากสมุนไพรกัญชา กัญชง กระท่อม เพื่อเพิ่มทางเลือกในการดูแลสุขภาพของประชาชน ในกลุ่มโรค/อาการที่มีศักยภาพและเพิ่มการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- สร้างมูลค่าการใช้ผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์ ในระบบบริการสุขภาพไม่น้อยกว่า 300 ลบ.
- ระบบบริการสุขภาพมีความพร้อมและสามารถ ใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากกัญชา กัญชง และกระท่อมได้อย่างถูกต้องตามหลัก วิชาการ และมาตรฐานสากล
- มีชุดสิทธิประโยชน์ในการเข้าถึงการใช้ตำรับ ยา กัญชา กัญชง และกระท่อมในระบบ บริการสุขภาพ

มาตรการสำคัญ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- รั้อยละความสำเร็จของการจัดทำและประกาศใช้ ยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย กับกัญชาเพื่อดูแลสุขภาพภายในระยะเวลาที่กำหนด 1 แผน
- จำนวนตำรับยาแผนไทยที่ผ่านการวิเคราะห์ คัดเลือก กลั่นกรอง เพื่อประกาศตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ เพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 100 ตำรับ
- จำนวนตำรับยาแผนไทยที่ผ่านการวิเคราะห์ คัดเลือก กลั่นกรอง เพื่อประกาศตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ เพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 100 ตำรับ
- จำนวนนวัตกรรมจากสมุนไพรกัญชา กัญชง กระท่อม รองรับการให้บริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกในผู้ป่วยที่มีอาการของโรคสะเทือนใจ อาหารปวด ผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากอันตรายจากยาเสพติด ในหน่วยบริการสังกัดกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก เพื่อรองรับผู้ป่วยไม่น้อยกว่า 5,000 ราย 5,000 ผลิตภัณฑ์
- จำนวนชุดคำขออนุสิกรัตน 2 คำขออนุสิกรัตน
- จำนวนชุมชนที่มีการบูรณาการการแพทย์พื้นบ้านใน ระบบบริการสุขภาพไม่น้อยกว่า 19 แห่ง
- จำนวนชุมชนที่มีการนำศักยภาพของหมอพื้นบ้านมา ประยุกต์ใช้ในการจัดการปัญหาสุขภาพ 36 ชุมชน

แผนงานที่ 14

สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจมูลค่าสูง (กัญชา กัญชง และกระท่อม)

โครงการที่ 17 สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจมูลค่าสูง (กัญชา กัญชง และกระท่อม)

สถานการณ์ปัจจุบัน

ประเทศไทยได้วางรากฐานระบบบริหารจัดการกัญชาครบวงจรครอบคลุมทั้งห่วงโซ่คุณค่าตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงปลายน้ำและมีฐานผู้ประกอบการศักยภาพกว่า 18,000 ราย ซึ่งถือเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญโครงการนี้ จึงมุ่งยกระดับเป้าหมายจาก “การทำกับดูละ” สู่ “การสร้างเศรษฐกิจมูลค่าสูง” โดยมีการยกระดับมาตรฐาน และพัฒนาผู้ประกอบการและเครือข่ายในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจมูลค่าสูงด้านกัญชา กัญชง และกระท่อมสู่และส่งเสริมให้มีการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์นวัตกรรมมาตรฐานสากลเพื่อให้เกิดมูลค่าหมุนเวียนในระบบกว่า 2,000 ล้านบาท และขับเคลื่อนให้ไทยเป็นเจ้าผู้ผู้นำในตลาดสุขภาพอย่างยั่งยืน

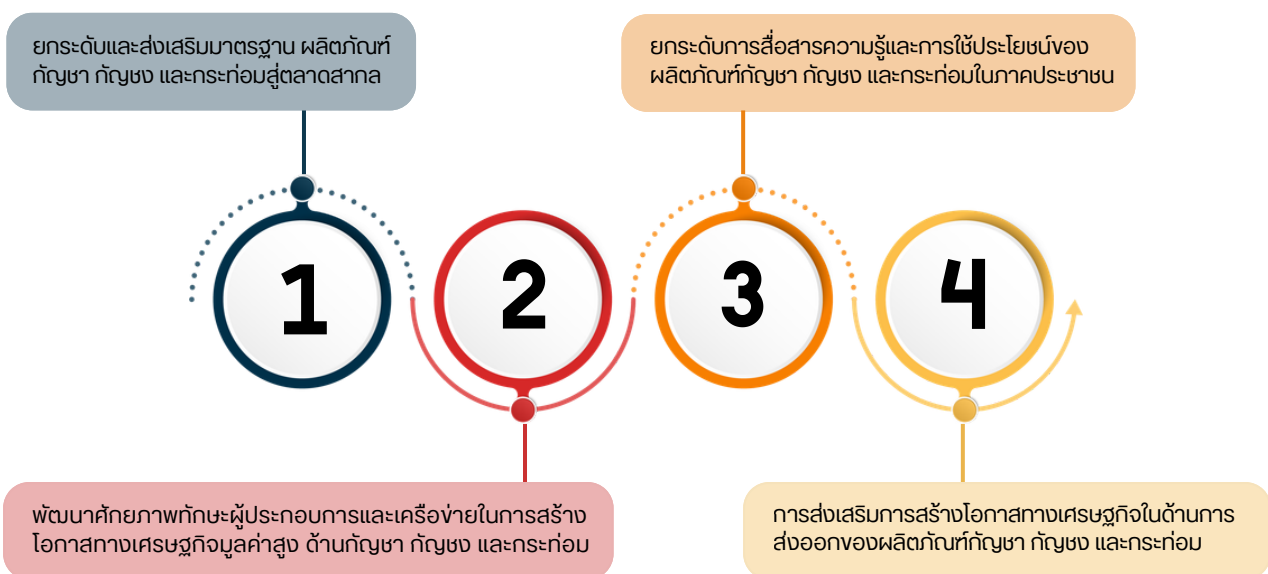
วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความสามารถในการแข่งขันและสร้างรายมูลค่าสูงจากผลิตภัณฑ์ (กัญชา กัญชง และกระท่อม)
- เพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (กัญชา กัญชง และกระท่อม) ให้เป็นที่ยอมรับระดับสากล และสร้างความเชื่อมั่น

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- สร้างมูลค่าเศรษฐกิจด้านกัญชา กัญชง กระท่อม ไม่น้อยกว่า 10,000 ล้านบาท

มาตรการสำคัญ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพทักษะผู้ประกอบการ และเครือข่าย 1 หลักสูตร
- จำนวนผู้ประกอบการด้านกัญชา กัญชง และกระท่อม จำนวน 80 ราย
- จำนวนครั้งที่มีการจัดกิจกรรม กิจกรรม 1 กิจกรรม
- มีประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการให้ความรู้เรื่อง กัญชา กัญชง และกระท่อม ในภาคประชาชน มีความรู้ และความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จาก กัญชา กัญชง และกระท่อมเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

แผนงานที่ 15

สื่อสารและเฝ้าระวังทางสังคม

โครงการที่ 18 สื่อสารและสร้างภาพลักษณ์การใช้ประโยชน์กัญชา กัญชง และกระท่อม

สถานการณ์ปัจจุบัน

แม้ประเทศไทยจะมีการบังคับใช้กฎหมายกับร้านกัญชากว่า 18,840 แห่งอย่างจริงจัง (เช่น พักใช้/เพิกถอนใบอนุญาตกว่า 2,300 ราย) แต่การเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยยังมีข้อจำกัดสำคัญ คือขาดระบบรายงานอาการไม่พึงประสงค์ (AER) ที่เป็นมาตรฐาน ทำให้ข้อมูลกระจายและไม่รองรับมาตรฐานสากล นอกจากนี้บุคลากรแพทย์ยังขาดความชำนาญ และยังไม่มีการสื่อสารลดความเสี่ยง (Harm Reduction) ที่เจาะจงกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความรอบรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของกัญชา กัญชง และกระท่อม ด้านนวัตกรรมทางการแพทย์และสุขภาพให้แก่ประชาชน
- เพื่อเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาการใช้ที่ไม่เหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ
- เพื่อสื่อสารและสร้างภาพลักษณ์การใช้ประโยชน์กัญชา กัญชง และกระท่อมนำไปสู่ศักยภาพทางเศรษฐกิจสุขภาพ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- ✓ จำนวนระบบรายงานอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้กัญชา กัญชง กระท่อม 1 ระบบ
- ✓ จำนวนการจัดกิจกรรมสร้างภาพลักษณ์และความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา กัญชง และกระท่อมทางการแพทย์ 5 ครั้ง
- ✓ ภาพลักษณ์ในสังคมเกี่ยวกับกัญชา กัญชง และกระท่อมทางการแพทย์ดีขึ้น ร้อยละ 10

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- มีการขยายผลการใช้ระบบ Social Alert ด้านกัญชา กัญชง และกระท่อม ครอบคลุมทุกเขตสุขภาพ
- มี Big data เพื่อจัดทำฐานข้อมูลการเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้กัญชา กัญชง และกระท่อมเพื่อใช้ประโยชน์ได้ครบทุกสถานบริการสุขภาพ

มาตรการสำคัญ

การจัดทำแผนกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องใน
การสื่อสารและการสร้างภาพลักษณ์
ในการเข้าใจและการใช้ประโยชน์

สร้างระบบรายงานเฝ้าระวัง
การใช้กัญชา

สร้างช่องทางสื่อสารและเฝ้าระวังทางสังคม

การสร้างความรู้ด้านการใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
เพื่อคุณภาพชีวิต

5 แผนงาน

5 โครงการ

แผนงานที่ 16

ส่งเสริมอาหารเป็นยา

โครงการที่ 19 ส่งเสริมอาหารเป็นยา

สถานการณ์ปัจจุบัน

อาหารไทยเป็น “ซอฟต์แวร์พาวเวอร์” สำคัญที่ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสุขภาพ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เติบโตสูง(คาดว่าจะมีมูลค่าตลาดเกือบ 1.8 ล้านล้านดอลลาร์ในปี 2027) ด้วยเอกลักษณ์ด้านสมุนไพรและแนวคิด “อาหารเพื่อสุขภาพ” จึงช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวและส่งเสริมคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมแนวคิด “อาหารเป็นยา” ผ่านโปรแกรม “PEN Diag” เพื่อแนะนำโภชนาการที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาศักยภาพของมัคคุเทศก์ (Guide) ครู ก. ให้สามารถสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของอาหารเป็นยาได้อย่างถูกต้อง น่าสนใจสร้างความตระหนักและความสนใจในอาหารเป็นยาให้กับประชาชน
- ยกระดับองค์ความรู้ภูมิปัญญาทางการแพทย์แผนไทยและพัฒนาเป็นโปรแกรม “PEN Dag” (Personalized E Diagnosis for Nutrition) ให้สามารถวิเคราะห์ธาตุเจ้าเรือน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเลือกรับประทานอาหารเป็นยาลดความเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขของประเทศ และเพิ่มมูลค่าเมนูอาหารเป็นยา

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

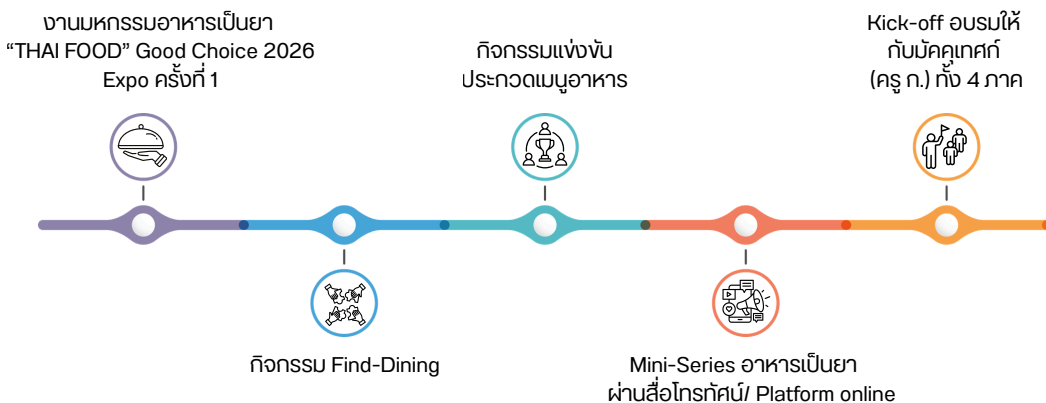
- จำนวนผู้เข้ารับการอบรมที่ผ่านการอบรมตามมาตรฐานการพัฒนาศักยภาพของมัคคุเทศก์ (Guide) ครู ก. เพื่อประชาสัมพันธ์อาหารเป็นยา ไม่น้อยกว่า 300 คน
- จำนวนรายงานติดตามและประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมในการประชาสัมพันธ์อาหารเป็นยา ไม่น้อยกว่า 2 ชุด
- จำนวนโปรแกรม “PEN Diag” (Personalized E-Diagnosis for Nutrition) สำหรับให้บริการประชาชน ไม่น้อยกว่า 1 โปรแกรม

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- พัฒนาระบบ “PEN Diag” (เทคโนโลยีดิจิทัล) เพื่อวิเคราะห์ธาตุเจ้าเรือนและแนะนำอาหาร “กินเป็นยา” ที่เหมาะสมรายบุคคล เน้นกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และผู้สูงอายุ
- พัฒนาเมนูอาหารเป็นยาพร้อมยกระดับมาตรฐานสากล ผลักดันสู่ภัตตาคาร 5-6 ดาว ครัวการบินไทย และร้านสะดวกซื้อ
- สร้างภาพลักษณ์ “อาหารไทยเป็นอาหารสุขภาพของโลก” เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ อย่างยั่งยืน

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 17

การพัฒนานวัตกรรมเครื่องดื่มสุขภาพ (A-MED Drink)

โครงการที่ 20 พัฒนานวัตกรรมเครื่องดื่มสุขภาพตามแนวทางการแพทย์ทางเลือก (A-MED Drink)

สถานการณ์ปัจจุบัน

ธุรกิจเครื่องดื่มในประเทศไทยเติบโตดี แต่การบริโภคเครื่องดื่มหวานเสี่ยงต่อโรคหลายชนิด เช่น โรคอ้วน และเบาหวาน ดังนั้น กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดื่มที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs โดยจัดทำโครงการ A-MED Drink รวมถึงเครื่องดื่มน้ำแร่, เครื่องดื่มพลังงานบำรุงสุขภาพ, และเครื่องดื่มล้างพิษ เพื่อพัฒนาสุขภาพและใช้วัตถุดิบท้องถิ่นสร้างมูลค่าเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมด้านเครื่องดื่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ
- เพื่อส่งเสริมให้เครื่องดื่มทางเลือกเพื่อสุขภาพเป็นผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ
- เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสนใจบริโภคเครื่องดื่มทางเลือกเพื่อสุขภาพแก่ผู้บริโภค

เป้าหมายระยะ 5 ปี

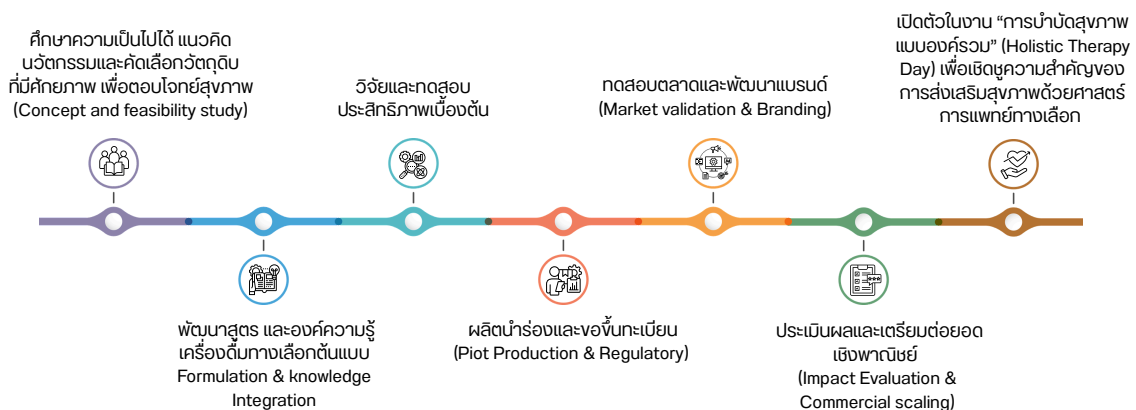
- พัฒนาและสร้างมาตรฐานเครื่องดื่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ
- พัฒนาระบบสัญลักษณ์รับรองคุณภาพเครื่องดื่มทางเลือกเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- พัฒนาองค์ความรู้ด้านเครื่องดื่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ
- พัฒนาคุณภาพเครื่องดื่มสุขภาพตามแนวทางการแพทย์ทางเลือก
- เสริมสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดการรับรู้และการยอมรับแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพด้วยตนเองต่อเครื่องดื่มสุขภาพตามแนวทางการแพทย์ทางเลือก

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่พัฒนาสำเร็จอย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์
- จำนวนผู้ประกอบการเอกชนที่เข้าร่วม อย่างน้อย 5 ราย
- ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 18

คลินิกอายุวัฒนะ (Longevity Clinic)

โครงการที่ 21 คลินิกอายุวัฒนะ (Longevity Clinic)

สถานการณ์ปัจจุบัน

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” โดยมีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 13.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และคาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 30 ในปี 2580 ส่งผลให้เกิดภาวะด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านโรคเรื้อรังและค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ รัฐจึงต้องพัฒนาระบบบริการสุขภาพแบบองค์รวม โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ การจัดตั้ง “คลินิกอายุวัฒนะ” จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพที่บูรณาการ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนไทยในระยะยาว

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในคลินิกอายุวัฒนะ
- เพื่อยขยายผลการจัดตั้งและยกระดับคลินิกอายุวัฒนะให้ครอบคลุมทุกเขตบริการสุขภาพ (จำนวน 33 แห่ง) ได้แก่ ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 13 แห่ง และโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข 20 แห่ง)
- เพื่อยกระดับและเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของประชาชน
- เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดรูปแบบบริการคลินิกเฉพาะโรคที่สามารถดูแลรักษาผู้มารับบริการ รวมทั้งบูรณาการการดูแลสุขภาพในชุมชน

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนแนวทางการให้บริการในคลินิกอายุวัฒนะ ไม่น้อยกว่า 2 แนวทาง
- จำนวนคลินิกอายุวัฒนะ ไม่น้อยกว่า 33 แห่ง
- จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพและการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อเตรียมจัดรูปแบบบริการคลินิกเชี่ยวชาญเฉพาะโรค ไม่น้อยกว่า 60 คน

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- ขยายการจัดบริการคลินิกอายุวัฒนะจำนวนไม่น้อยกว่า 100 แห่ง ที่บูรณาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกโดยเน้นการให้บริการสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุและวัยทอง

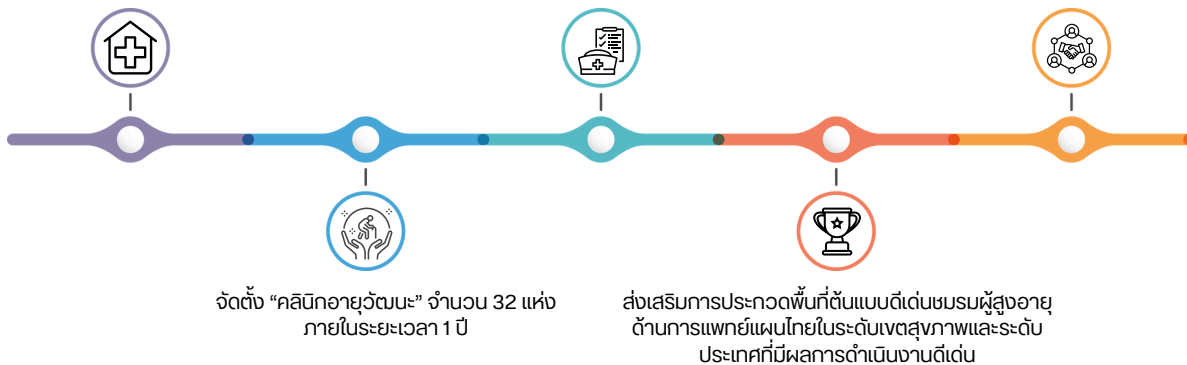

มาตรการสำคัญ

พัฒนารูปแบบบริการ “คลินิกอายุวัฒนะ” ในกลุ่มผู้สูงอายุ และวัยทอง

พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

มีกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านเครือข่าย

แผนงานที่ 19

นวดไทยฟื้นฟูผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง (IMC)

โครงการที่ 22 นวดไทย - ฝังเข็มฟื้นฟูผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง (IMC)

สถานการณ์ปัจจุบัน

โรคหลอดเลือดสมอง (Stroke) เป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตและความพิการในไทย (มีผู้ป่วยราว 349,000 รายต่อปี) ส่งผลให้ มีค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพปัจจุบัน ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลางที่เข้ารับบริการการแพทย์แผนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และพบว่า ช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพและคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น แต่ยังคงขาดนโยบายเบิกจ่ายบริการนวดไทยอย่างเป็นทางการ ซึ่งควรได้รับการพิจารณา เพื่อการบูรณาการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

- เพื่อจัดทำชุดข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการบรรจุ บริการนวดไทยฟื้นฟูผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ระยะกลาง (IMC) ไว้ในชุดสิทธิประโยชน์ของ (สปสช.)
- เพื่อพัฒนาระบบการติดตามและจัดเก็บข้อมูล ผ่าน Platform “สอน. บัดดี” อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ
- เพิ่มการเข้าถึงบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง

เป้าหมายระยะ 5 ปี

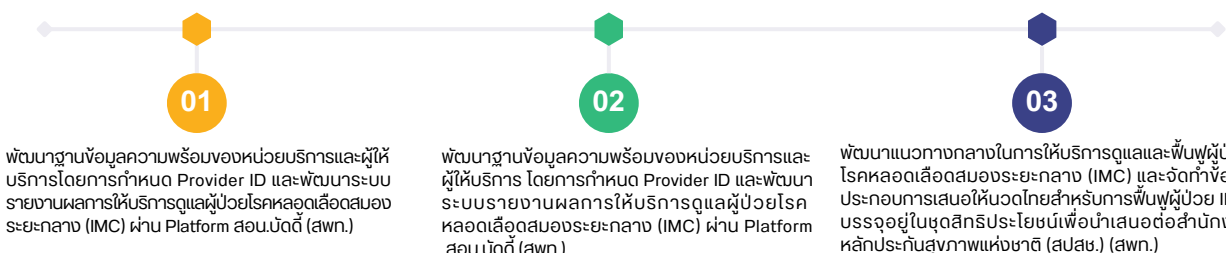
ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง (IMC) เข้าถึงบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพิ่มขึ้น

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนแนวทางกลางการให้บริการผู้ป่วยโรคหลอดเลือด สมองระยะกลาง (IMC) ที่แล้วเสร็จ 1 แนวทาง
- จำนวน (ร่าง) ข้อเสนอชุดสิทธิประโยชน์สำหรับการดูแลผู้ป่วย โรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง (IMC) 1 ชุดจำนวน
- ร้อยละความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ความพร้อม ของผู้ให้บริการและหน่วยบริการและข้อมูล sw.แม่ข่าย 12 เขต สูงภาพ ร้อยละ 100
- ร้อยละของหน่วยงานภูมิภาคที่รับทราบนโยบายบูรณาการ การจัดบริการการแพทย์แผนไทยสำหรับการดูแลผู้ป่วยโรค หลอดเลือดสมองระยะกลาง (IMC) ร้อยละ 100
- จำนวนผู้ให้บริการที่ได้รับ Provider ID และลงทะเบียน การบริการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง (IMC) ผ่าน Platform “สอน. บัดดี” 89 คน
- จำนวนสื่อการสอนสำหรับใช้เพื่อการอบรมหลักสูตร การดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง (IMC) โดยการแพทย์แผนไทยแบบบูรณาการ 28 ชั่วโมง (E-Learning) 1 สื่อการสอน
- จำนวนแพทย์แผนไทยที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ (ภาคบรรยาย) 28 ชั่วโมง (E-Learning) ไม่น้อยกว่า 76 คน
- จำนวนผู้เข้าร่วมอบรมและผ่านเกณฑ์ทดสอบหลังเรียน (ผ่านเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 80%) ไม่น้อยกว่า 76 คน
- จำนวนแพทย์ฝังเข็ม/ แพทย์แผนจีนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ไม่น้อยกว่า 76 คน
- ร้อยละของจำนวนโรงพยาบาลที่มีการเชื่อมต่อข้อมูล การบริการผู้ป่วย IMC กับ Platform “สอน. บัดดี” ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80
- ชุดข้อมูลสำหรับการบรรจุให้บริการนวดไทยฟื้นฟูผู้ป่วย โรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง (IMC) อยู่ในชุดสิทธิประโยชน์ ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) 1 ชุด

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 20

ฟื้นฟูชีวิตใหม่ (ผู้ติดยา) New Life by DTAM

โครงการที่ 23 ฟื้นฟูชีวิตใหม่ (ผู้ติดยา) New Life by DTAM

สถานการณ์ปัจจุบัน

จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในพ.ศ. 2567 ที่ผ่านมา พบคนไทย 3.7 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 5.61) ในช่วงอายุ 12-65 ปี เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดย “ยาบ้า” เป็นยาเสพติดที่พบมากที่สุดนอกจากนี้ ยังพบแนวโน้มการกลับมาเสพติดซ้ำ (relapse) และการเปลี่ยนมาใช้ยาบ้าแทนยาชนิดอื่น (switching) เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความนิยมใช้ยาบ้าในกลุ่มผู้เสพติดปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น ถึง 2.4 เท่า

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกอย่างบูรณาการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันและระบบสุขภาพชุมชน
- เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแบบ บูรณาการด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- เพื่อขยายการจัดบริการบูรณาการภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- เพื่อบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดร่วมกับสถานบริการสาธารณสุขให้ครอบคลุมทั่วประเทศ
- เพื่อสร้างความรอบรู้ให้กับประชาชนและสังคมในการบูรณาการภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดร่วมกับสถานบริการสาธารณสุขและชุมชน

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- เพิ่มการเข้าถึงบริการการบำบัดผู้ติดยาเสพติดด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
- พัฒนาศักยภาพบุคลากรการร่วมบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ด้วยการแพทย์แผนไทยฯ ไม่น้อยกว่า 10,000 คน
- การกลับไปเสพติดซ้ำ ลดลงร้อยละ 25 ของจำนวนผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูด้วยการแพทย์แผนไทยฯ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

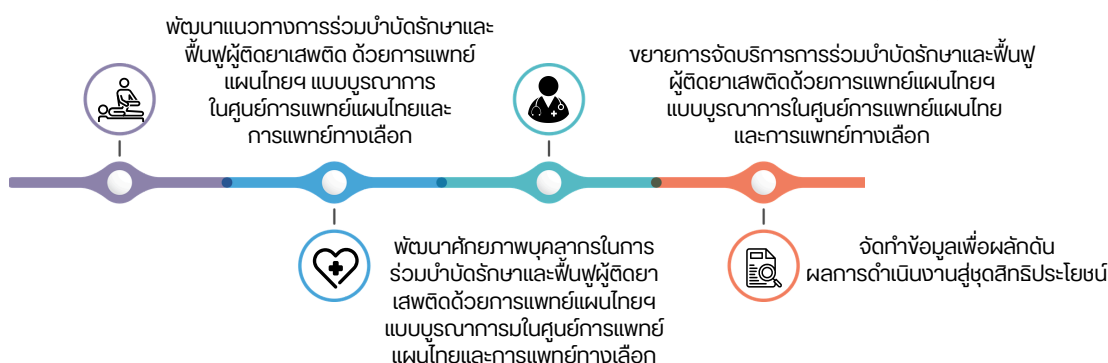
จำนวนแนวทางการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกอย่างบูรณาการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันและระบบสุขภาพชุมชน 1 แนวทาง

จำนวนบุคลากรทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้รับการพัฒนาศักยภาพในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแบบบูรณาการด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในสถานบริการ สาธารณสุข 2,000 คน

จำนวนชุมชนต้นแบบ/หน่วยบริการที่เกี่ยวข้องในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกอย่างบูรณาการร่วมกับกับการแพทย์แผนปัจจุบัน 12 เขตสุขภาพ

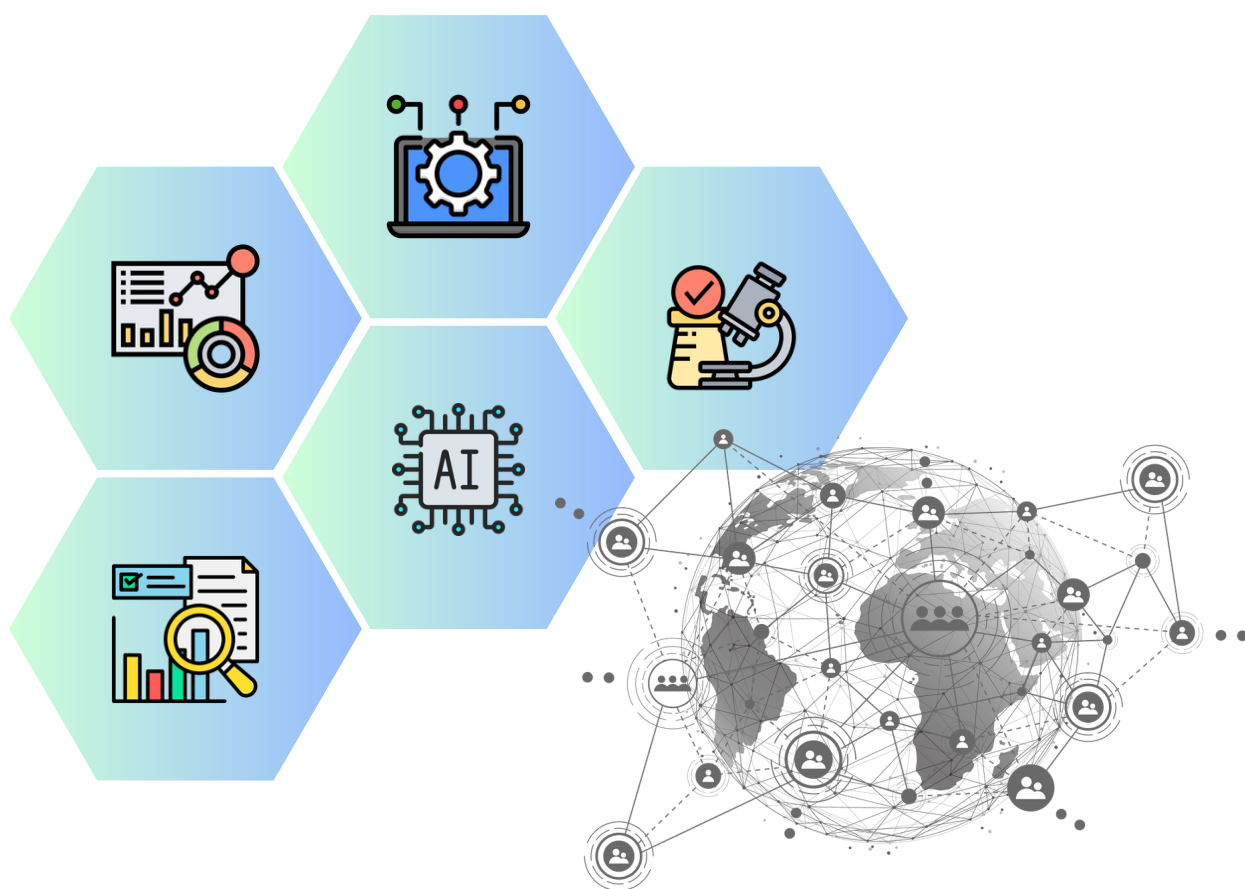
มาตรการสำคัญ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : ศูนย์การแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์ทางเลือก สถาบันการแพทย์แผนไทย

ยุทธศาสตร์ที่ **5**

การขับเคลื่อนสู่องค์กรดิจิทัลและนวัตกรรม

5 แผนงาน

5 โครงการ

แผนงานที่ 21

สร้างแพลตฟอร์มดิจิทัล “DTAM NEXT”

โครงการที่ 24 พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันการแพทย์แผนไทยยังเผชิญปัญหาข้อมูลกระจัดกระจายและขาดฐานข้อมูลกลางในการยืนยันตัวตนผู้ให้บริการ ทำให้ยากต่อการเชื่อมต่อกับระบบ “หมอพร้อม” และกระทบต่อความเชื่อมั่นดิจิทัลของประชาชน ขณะที่กระบวนการอนุมัติอนุญาตส่วนใหญ่ยังเป็นระบบกระดาษที่ซ้ำซ้อน ไม่รองรับการเป็นรัฐบาลดิจิทัลแบบ One Stop Service อย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนี้ หน่วยบริการหน่วยงานยังขาดระบบสารสนเทศ (HIS) ที่มีมาตรฐาน ทำให้ภาครัฐขาดข้อมูลจริง (Real-world Data) ในการวางนโยบายสาธารณสุข การเร่งเปลี่ยนสู่ระบบ E-Service และสร้างมาตรฐานข้อมูลจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อยกระดับการบริการให้โปร่งใสและทันสมัย

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแบบเบ็ดเสร็จในรูปแบบดิจิทัลผ่าน Citizen Portal ให้รวมศูนย์
- เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและผู้ประกอบการในการเข้าถึงบริการของรัฐลดขั้นตอนที่ซับซ้อนและเพิ่มความโปร่งใสและรวดเร็วในการดำเนินการ
- เพื่อสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลและเชื่อมโยงบริการแบบไร้รอยต่อผ่านแอปพลิเคชันทางรัฐ (Citizen Portal) สร้างประสบการณ์บริการที่มีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- เพื่อสนับสนุนเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในการยกระดับการบริหารจัดการภาครัฐ เสริมสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- ร้อยละของความก้าวหน้าในการพัฒนางานบริการภาครัฐผ่านแพลตฟอร์มบริการกลางครอบคลุม ภายในไตรมาสที่ 4 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- ร้อยละเฉลี่ยของงานบริการที่พัฒนาเป็น e-Service และให้บริการบนแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง (ระบบศูนย์กลางบริการภาครัฐเพื่อภาครัฐกิจ Biz portal และ/หรือ ระบบศูนย์กลางบริการภาครัฐเพื่อประชาชน Citizen Portal) ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 100
- จำนวนระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแบบเบ็ดเสร็จในรูปแบบดิจิทัลและเชื่อมโยงกับแอปทางรัฐผ่าน Biz/Citizen portal จำนวน 5 ระบบบริการ
- ระดับความสำเร็จของการประเมินเพื่อจับคู่เลื่อน PMQA 4.0 ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในระดับพัฒนานองเกิดผล (Significance) จำนวน 470 คะแนน
- ระดับความสำเร็จของการประเมินเพื่อจับคู่เลื่อน PMQA 4.0 ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในระดับพัฒนานองเกิดผล (Significance) จำนวน 470 คะแนน
- ประชาชนเข้าใช้งานระบบ E- service ไม่น้อยกว่า 20,000 รายต่อปี

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- บุคลากรและผู้ให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยฯ ทุกคน มีตัวตนดิจิทัล (Digital Identity) ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล สามารถเชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพอย่างไร้รอยต่อบนระบบนิเวศสุขภาพแห่งชาติ เพื่อให้บริการที่มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- บริการภาครัฐของกรมการแพทย์แผนไทยฯ เป็นรูปแบบดิจิทัลเบ็ดเสร็จ (Fully Digital Service) แบบไร้กระดาษ (Paperless) 100% ประชาชนและผู้ประกอบการสามารถทำธุรกรรมได้ทุกที่ ทุกเวลา ด้วยความสะดวก โปร่งใสและรวดเร็ว
- หน่วยบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกทั่วประเทศ เปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัล (Digital Transformation) เต็มรูปแบบ มีการใช้ข้อมูล (Data-Driven) ในการดูแลผู้ป่วยและบริหารจัดการร้านอย่างมีมาตรฐาน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสุขภาพแห่งชาติที่เข้มแข็งและยั่งยืน

มาตรการสำคัญ

ยกระดับระบบ Provider ID สำหรับบุคลากรการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ให้รองรับการเข้าถึงบริการดิจิทัลแบบ Single Sign-On พร้อมระบบ Rating เพื่อกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานบริการในหนึ่งเดียว

ยกระดับการบริหารจัดการสมุนไพรและนวัตกรรมไทยสู่ระบบดิจิทัลครบวงจร ทั้งการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ (จอใหม่/ต่ออายุ), การออกรหัสยา, การจอร์นสักรีสั่งเสริม และการตรวจสอบสิทธิ์หมอมวด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในจุดเดียว

ยกระดับการบริหารจัดการคุณภาพและการควบคุมสมุนไพรด้วยระบบ HIS/EMR สำหรับคลินิกเฉพาะทาง, ระบบ Wellness IS สำหรับร้านนวดเพื่อสุขภาพ และระบบ Track & Trace สำหรับกำกับดูแลทิศทางทางการแพทย์อย่างครบวงจร

แผนงานที่ 22

จัดตั้ง “ศูนย์ข้อมูลการแพทย์แผนไทยแห่งชาติ”

โครงการที่ 25 ขับเคลื่อนการบริหารจัดการฐานข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันการแพทย์แผนไทยมีบทบาทสำคัญตามยุทธศาสตร์ชาติ แต่ยังมีเชิงข้อมูลจำกัดด้านฐานข้อมูลที่ไม่เป็นเอกภาพ ระบบสารสนเทศทางการแพทย์เชื่อมโยง และกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กรมฯ จึงเร่งปรับตัวสู่ Digital Transformation โดยการสร้างคลังข้อมูลกลาง (Data Center) และระบบ Dashboard เพื่อยกระดับมาตรฐานข้อมูลและการติดตามคุณภาพบริการอย่างเรียลไทม์ การดำเนินงานนี้มุ่งเน้นการจัดการข้อมูลตามหลักธรรมาภิบาลภาครัฐ เพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพและการพึ่งพาตนเองด้านสมุนไพรอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและผลักดันการแพทย์แผนไทยให้เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่เข้าถึงง่ายและน่าเชื่อถือในระดับสากล

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการฐานข้อมูลและธรรมาภิบาลข้อมูลให้แก่บุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยในพื้นที่นำร่อง
- เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการเก็บข้อมูลและการบริหารจัดการบริการด้านการแพทย์แผนไทยด้วยระบบดิจิทัลที่ทันสมัย
- เพื่อสนับสนุนการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผน และกำกับติดตามคุณภาพบริการของหน่วยบริการ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

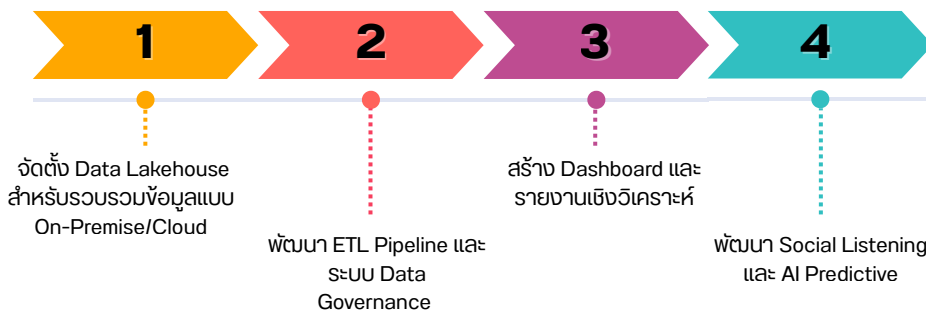
- จำนวนรายงานข้อมูลสุขภาพที่แสดงบนระบบแสดงผลรายงานข้อมูลสุขภาพ (Dashboard) 5 เรื่อง
- จำนวนคู่มือการใช้งานระบบแสดงผลรายงานข้อมูลสุขภาพ (Dashboard) 1 คู่มือ
- จำนวนเล่มนโยบายและแนวปฏิบัติธรรมาภิบาลข้อมูลและการบริหารจัดการข้อมูล 1 เล่ม

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการแพทย์แผนไทยแห่งชาติ (TCIM Data Center) ที่มี Big Data การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกซึ่งเชื่อถือได้
- เชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพประชาชนและพัฒนาเชิงนโยบาย
- พัฒนา Dashboard และระบบวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกสำหรับผู้บริหาร นักวิจัย และผู้ประกอบการวิชาชีพ

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 23

ปฏิรูปการสื่อสารสู่ดิจิทัล “Media DTAM”

โครงการที่ 26 สร้างการตระหนักรู้ในการดูแลสุขภาพของคนไทยเพื่อการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สถานการณ์ปัจจุบัน

สภาพสังคมปัจจุบันส่งผลให้เกิดโรคจากพฤติกรรม ขณะที่ปัญหาหลักคือการแพร่กระจายของข้อมูลสุขภาพที่บิดเบือน (Fake News) โดยเฉพาะการใช้สมุนไพรรหรือการแพทย์ทางเลือกอย่างไม่ถูกต้อง ข้อมูลเหล่านี้มักปะปนระหว่างข้อเท็จจริงและความเห็น ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและอาจเป็นอันตราย โดยเทคโนโลยีที่เข้าถึงง่ายเป็นปัจจัยเร่งให้ข่าวบิดเบือนแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ซึ่งในช่วงปี 2563-2566 มีการดำเนินการตอบโต้ข่าวลักษณะนี้มากกว่า 1,500 ข่าว

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดการการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน เพิ่มการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- เพื่อจัดทำแพลตฟอร์มการสื่อสารในการเฝ้าระวังวิเคราะห์ และตอบโต้ข่าวสารด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแบบเรียลไทม์
- เพื่อสร้างความรอบรู้สุขภาพ เพิ่มการรับรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเชิงบวกของประชาชนต่อการรู้เท่าทันสื่อ ด้านแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- ✈ ผู้เข้าร่วมการอบรมสร้างความรอบรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในชุมชนและผ่านเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 100 คน
- ✈ จำนวนบุคลากรที่ได้รับการอบรม/ทดสอบความรู้ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
- ✈ รายงานการใช้แพลตฟอร์ม Social Listening Dashboard เพื่อติดตามวิเคราะห์ 9 ครั้ง
- ✈ จำนวน Engagement ช่องทางดิจิทัลของกรมฯ 500,000 ครั้ง/ปี

เป้าหมายระยะ 5 ปี

ยกระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนไทยเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยการแพทย์ทางเลือกและสมุนไพรรเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและการเข้าถึงการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 24

พัฒนานวัตกรรมด้านสิทธิประโยชน์

โครงการที่ 27 พัฒนานวัตกรรมด้านสิทธิประโยชน์และนวัตกรรมความรู้การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกสู่ระดับสากล

สถานการณ์ปัจจุบัน

ในปัจจุบัน การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีบทบาทเพิ่มขึ้นในระบบสุขภาพ แต่ยังคงมีความท้าทายในด้านสิทธิประโยชน์ มาตรฐาน และการจัดการความรู้จำเป็นต้องพัฒนาวารสารวิชาการ ระบบจริยธรรมการวิจัย และกลไกเชื่อมโยงงานวิจัยกับนโยบาย จึงควรมีแผนบูรณาการทั้ง 4 มิติ เพื่อขับเคลื่อนสู่นวัตกรรมและมาตรฐาน “DTAM Knowledge Next” อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาข้อเสนอชุดสิทธิประโยชน์และแนวทางการจ่ายค่าบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้มีมาตรฐาน ปี พ.ศ. 2569
- เพื่อรักษามาตรฐานวารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้ได้ระดับ TOP 1 และ ASEAN Citation Index (ACI)
- เพื่อรักษามาตรฐานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนให้เป็นไปตามเกณฑ์ SIDCER-FERCAP

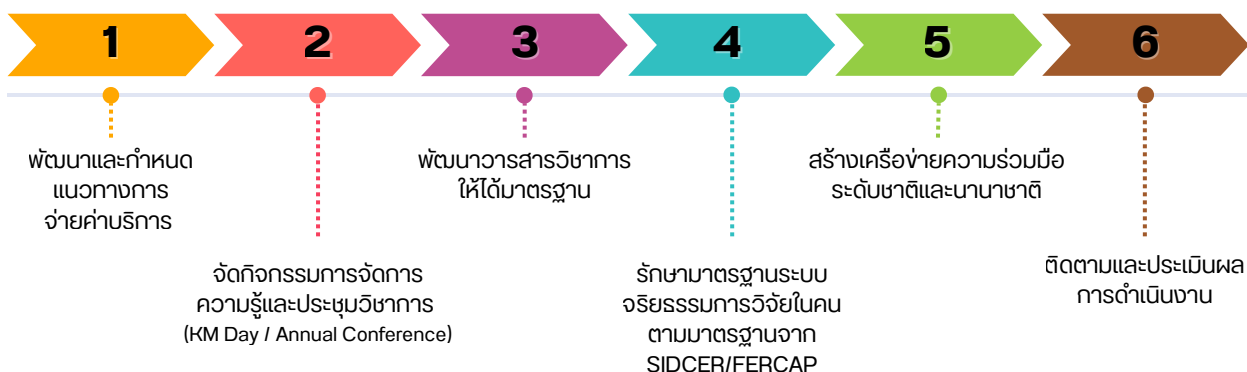
เป้าหมายระยะ 5 ปี

- มีข้อเสนอชุดสิทธิประโยชน์และแนวทางการจ่ายค่าบริการทางการแพทย์แผนไทยฯ ที่ได้รับการรับรองและใช้ในระบบหลักประกันสุขภาพ
- มีเครือข่ายการจัดการความรู้และเวทีวิชาการที่ต่อเนื่องส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทย
- วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้รับการยอมรับในระดับชาติและเข้าสู่ฐานข้อมูลนานาชาติ (TCI/ASEAN Citation Index/SCOPUS)
- คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนด้านการแพทย์แผนไทยฯ ได้รับการรับรองมาตรฐาน SIDCER-FERCAP

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนข้อเสนอชุดสิทธิประโยชน์และแนวทางการจ่ายค่าบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้รับความเห็นชอบและประกาศใช้ 1 ฉบับ
- จำนวนนิพนธ์ต้นฉบับและบทปริทัศน์ ในวารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ไม่น้อยกว่า 27 เรื่อง
- จำนวนโครงการวิจัยที่ได้รับอนุมัติ ร้อยละ 50
- จำนวนการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม 1 โครงการ
- จำนวนการจัดอบรมจริยธรรมการวิจัยหรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 1 ครั้ง

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 25

สร้างระบบนิเวศงานวิจัยและนวัตกรรม

โครงการที่ 28 พัฒนาศักยภาพศูนย์ห้องปฏิบัติการและวิจัยทางการแพทย์แผนไทย

สถานการณ์ปัจจุบัน

กรมการแพทย์แผนไทยฯ มุ่งพัฒนาสมุนไพรด้วยวิทยาศาสตร์ ผ่านโครงการพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการและวิจัยเพื่อสร้างมาตรฐานสากล, เพิ่มการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ (กว่า 2,000 ทะเบียน/ปี) ส่งเสริมอุตสาหกรรมและมูลค่าการบริโภคในประเทศ, เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลก และเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมสมุนไพร

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 สำหรับงานตรวจวิเคราะห์ห้องกรมฯ
- เพื่อเป็นหน่วยทดสอบและรับรองผลิตภัณฑ์สนับสนุนการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยให้มีคุณภาพมาตรฐานสากลและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในตลาดโลก
- เพื่อสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยให้มีคุณภาพมาตรฐานสากลสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

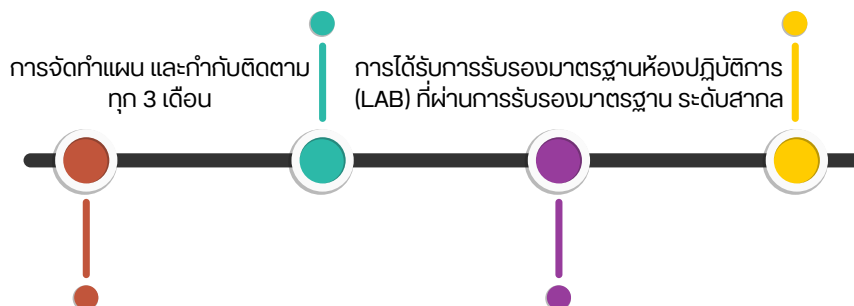
- ▶ ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 จำนวน 2 รายการ

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- ประชาชนมีสุขภาพดีขึ้นด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ
- เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์สมุนไพรในตลาดโลก โดยสินค้าและบริการจากโครงการสามารถเข้าสู่ตลาดสากลได้อย่างยั่งยืน

มาตรการสำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่

6

ปฏิรูปองค์การสู่ความเป็นเลิศ

5 แผนงาน

6 โครงการ

แผนงานที่ 26

ขับเคลื่อนองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI for Gov / Data Visualization)

โครงการที่ 29 พัฒนาศักยภาพบุคลากรยุคดิจิทัลสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะ

สถานการณ์ปัจจุบัน

ในปีงบประมาณ 2568-2569 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) จำนวน 3 ครั้ง ให้กับบุคลากรรวมประมาณ 300 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ของบุคลากรทั้งหมด (ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่เคยผ่านการอบรมแล้ว) และจัดอบรมหลักสูตรด้านการบริหารและทักษะจำเป็นเพิ่มเติมอีก 14 หลักสูตร ครอบคลุมผู้เข้าร่วมมากกว่า 235 คน ทั้งนี้ การพัฒนาศักยภาพดังกล่าวยังจำเป็นต้องขยายให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเร่งยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรและเสริมความพร้อมของกรมฯ ในการก้าวสู่การเป็น “องค์กรอัจฉริยะ” อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ วิชาการ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงานในระบบราชการยุคใหม่ให้มีความพร้อมสอดคล้องกับเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) และเป้าหมายของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- เพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัลและเสริมความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) รวมถึงการใช้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และ Dashboard ในกระบวนการของหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการภาครัฐ
- เพื่อส่งเสริมการกำกับดูแลข้อมูล การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และความปลอดภัยทางไซเบอร์ของบุคลากรให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านธรรมาภิบาลข้อมูลของภาครัฐ และรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบราชการดิจิทัลอย่างมั่นคงปลอดภัย

มาตรการสำคัญ

เสริมสร้างระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและการพัฒนาบุคลากร

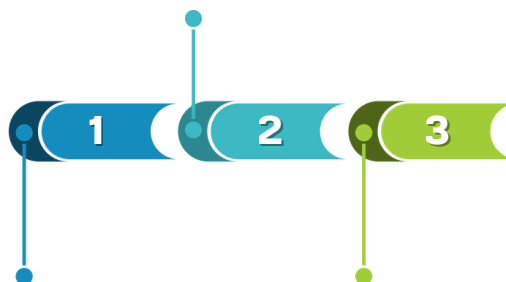
เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนข้าราชการของกรมได้รับการพัฒนาทักษะด้านการบริหารวิชาการ และภาษา ไม่น้อยกว่า 40 คน
- จำนวนข้าราชการใหม่ผ่านการอบรมปฐมนิเทศข้าราชการใหม่หลักสูตร "ต้นกล้าข้าราชการ" ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100
- จำนวนกระบวนการที่นำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้นับสนับสนุนการตัดสินใจ ไม่น้อยกว่า 3 กระบวนการ

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- บุคลากรมีสมรรถนะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี AI ครอบคลุมทุกหน่วยงาน
- บุคลากรสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI เพื่อลดขั้นตอนและย่นระยะเวลาในการทำงาน
- บุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะด้านบริหาร วิชาการ และภาษา ครอบคลุมทุกระดับและหน่วยงาน
- ข้าราชการใหม่ผ่านการทดลองปฏิบัติราชการภายในเวลาที่ ก.พ. กำหนด

พัฒนาศักยภาพผู้บริหารและบุคลากรด้านการบริหารจัดการและธรรมาภิบาล

ยกระดับสมรรถนะดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI ในการทำงาน

แผนงานที่ 27

สร้างองค์กรนำทำงาน และ Talent Management

โครงการที่ 30 การพัฒนาและยกระดับบุคลากรให้มีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ
สร้างกลยุทธ์ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการองค์กร

สถานการณ์ปัจจุบัน

โลกยุคดิจิทัลก่อให้เกิดความท้าทายเชิงโครงสร้างที่ต้องการบุคลากรซึ่งมีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และภาวะผู้นำที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรด้วยหลักธรรมาภิบาลและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้ประกาศให้การแก้ไขปัญหานี้เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งเชื่อมโยงกับคุณภาพชีวิตและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร กระทรวงสาธารณสุขจึงเน้นการพัฒนาศักยภาพ Talent ควบคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงิน โดยข้อมูล Happinometer ของกรมฯ สะท้อนความจำเป็นในการยกระดับทักษะและสูงภาวะทางการเงินของบุคลากรอย่างเร่งด่วน เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาบุคลากรของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้เป็นผู้นำในกลุ่มผู้มีศักยภาพสูง (Talent) มีทักษะความรู้ที่จำเป็นในยุคดิจิทัล รองรับ การเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนา เสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม ปรับเปลี่ยนแนวคิดให้การปฏิบัติราชการ เป็นมืออาชีพ มีจิตบริการทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาค ส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม
- เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตบุคลากร ลดความเสี่ยงจาก ความเครียดสะสม เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและ เสริมสร้างองค์กรให้เป็น “องค์กรนำทำงาน” ซึ่งจะส่งผล ต่อภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่น และความสำเร็จขององค์กร ในระยะยาว

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- จำนวนบุคลากรของกรมการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือกได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้นำ ในกลุ่มผู้มีศักยภาพสูง (Talent) ไม่น้อยกว่า 60 คน
- ร้อยละของคะแนนความพึงรมยมีติจากแบบประเมิน Happinometer ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- ผู้บริหารและบุคลากรกลุ่มผู้มีศักยภาพสูงของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพันธกิจของกรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีระบบการพัฒนาและบริหารจัดการกำลังคน ผู้มีศักยภาพสูง (TMP) ที่เป็นมาตรฐานมีความต่อเนื่อง และยั่งยืน
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกก้าวสู่การเป็นองค์กรต้นแบบด้านการบริหาร จัดการกำลังคนผู้มีศักยภาพสูงในระดับกระทรวงและระดับประเทศ
- บุคลากรของกรมมีวินัยทางการเงิน สามารถวางแผนการเงินได้อย่างเป็นระบบนำไปสู่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

มาตรการสำคัญ

1 พัฒนาหลักสูตรและยกระดับบุคลากร กลุ่มผู้มีศักยภาพสูง (Talent)

2 เสริมสร้างความสุขชีวิตและการทำงาน ของบุคลากรผ่านระบบสนับสนุนสูงทาง การเงินและมาตรการสร้างขวัญกำลังใจ

แผนงานที่ 28

ยกระดับ Back Office ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

โครงการที่ 31 พัฒนาระบบสำนักงานอัจฉริยะ (Smart Back Office System)

สถานการณ์การปัจจุบัน

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีระบบสารสนเทศภายในกว่า 30 ระบบที่พัฒนาแยกส่วนกัน ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและไม่สอดคล้องกับกระบวนการจริง ส่งผลให้เกิดข้อมูลซ้ำซ้อนรายงานล่าช้า และไม่สามารถใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจแบบเรียลไทม์ได้จึงจำเป็นต้องบูรณาการระบบ Back Office ผ่าน Data Integration เพื่อยกระดับสู่องค์กรอัจฉริยะ

วัตถุประสงค์

- พัฒนาและยกระดับระบบสำนักงานอัจฉริยะ (Smart Back Office System) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายใน
- พัฒนาระบบรายงานผล (Digital Strategy Analysis : DSA) ด้วยเทคโนโลยี AI เพื่อใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการและตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

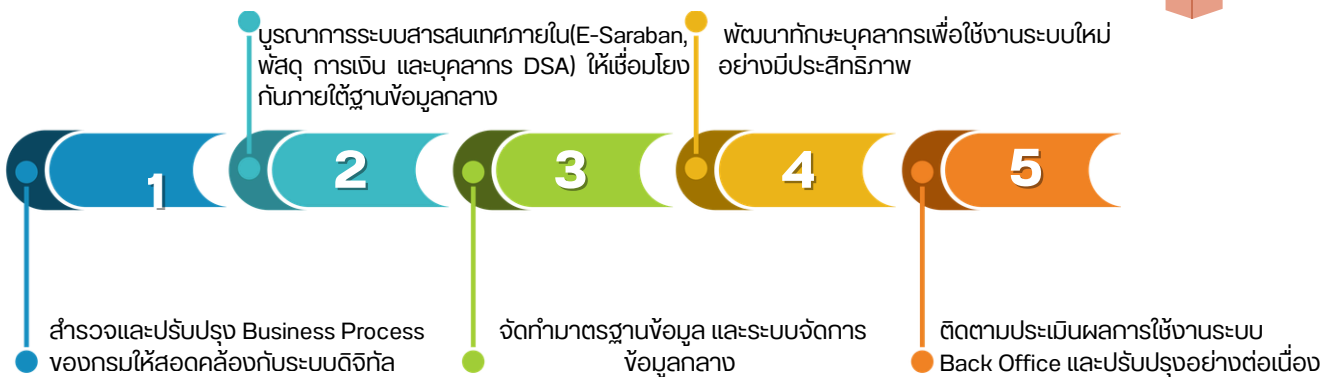
- จำนวนระบบ Back Office ที่พัฒนาและบูรณาการแล้วเสร็จ ไม่น้อยกว่า 4 ระบบ
- ร้อยละของการลดต้นทุนในการบริหารจัดการภายใน (เช่น การลดใช้เอกสาร กระดาษ/ค่าใช้จ่ายงานสารบรรณ) ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- ระบบ Back Office เชื่อมโยงกัน ทำงานมีประสิทธิภาพ
- ระบบงานหลัก (สารบรรณ, พัสดุ, การเงิน, บุคลากร) เป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ (Paperless)
- ข้อมูลถูกวิเคราะห์ผ่าน Dashboard กลาง เพื่อใช้ตัดสินใจ
- ภายในปี 73 หน่วยงานลดใช้กระดาษลงอย่างน้อย 50%

มาตรการสำคัญ

แผนงานที่ 29

สร้างธรรมาภิบาลและการบริหารการเงิน (DTAM Good Governance)

โครงการที่ 32 ยกระดับคุณธรรม ความโปร่งใส และจรรยาบรรณ

สถานการณ์ปัจจุบัน

จากผลประเมิน ITA พบว่า แม้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีผลการดำเนินงานด้านการใช้ทรัพย์สินของราชการอยู่ในระดับสูง แต่ยังมีประเด็นที่ต้องพัฒนาในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยเฉพาะความเชื่อมั่นต่อการจัดการร้องเรียน มาตรการป้องกันการทุจริตที่ยังไม่เกิดผลจริง และการปฏิบัติงานที่อาจนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมต่อผู้รับบริการ รวมถึงความเสี่ยงจากการเบิกจ่ายที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ การตรวจสอบภายในยังพบว่า การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุบางส่วนไม่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสและความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใส ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในทุกระดับ
- เพื่อยกระดับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ
- เพื่อพัฒนากลไกและระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- ร้อยละของบุคลากรได้รับการอบรมด้านคุณธรรม และจริยธรรม ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80
- ระดับคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) ไม่น้อยกว่าระดับ 95
- จำนวนระบบบริหารจัดการด้านการเงินที่พัฒนาและนำไปใช้จริง ไม่น้อยกว่า 1 ระบบ
- ร้อยละของหน่วยงานที่มีแผนการป้องกันการทุจริต ร้อยละ 100

เป้าหมายระยะ 5 ปี

- คะแนน ITA (แก้ไขและป้องกันทุจริต) ไม่ต่ำกว่า 98% ทุกรอบการประเมิน
- กรมฯ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ (Code of Conduct) ครบถ้วน
- ระบบจัดการเรื่องร้องเรียนทุจริตมีมาตรฐาน ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน
- หน่วยงานภายในลดการใช้กระดาษไม่น้อยกว่า 50% ภายในปี 2573
- การจัดซื้อจัดจ้างโปร่งใส แข่งขันเป็นธรรม และใช้งบประมาณคุ้มค่า

มาตรการสำคัญ

พัฒนาวัฒนธรรมสุจริตและเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใสของบุคลากรผ่านกลไกส่งเสริมคุณธรรม การประเมิน ITA และการเรียนรู้จากต้นแบบองค์กรสุจริต

ยกระดับระบบและกลไกการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยพัฒนาระบบควบคุมภายในอิเล็กทรอนิกส์และขยายการ ตรวจสอบเชิงบูรณาการครอบคลุมทุกหน่วยงาน

เสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารราชการ โดยพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และกลไกการกำกับติดตาม เพื่อให้การดำเนินงานของกรมฯ มีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

แผนงานที่ 30

องค์กรเรียนรู้ ก้าวสู่ผู้นำ (Learn2Lead)

โครงการที่ 33 ขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ

สถานการณ์ปัจจุบัน

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมุ่งพัฒนาองค์กรสู่การเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization) แต่จากผลประเมิน PMQA ปี 2568 ยังพบความจำเป็นต้องยกระดับการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม กรมฯ ได้แสดงศักยภาพผ่านรางวัล PMQA ด้านนวัตกรรมบริการจากผลงาน “ยาอดยาบ้า” ซึ่งสะท้อนพลังการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร เพื่อนำไปสู่การจัดทำ “โครงการขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ” เพื่อเสริมกลไกการเรียนรู้ นวัตกรรม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- เพื่อกำหนดกลไกการขับเคลื่อนวัฒนธรรมการเรียนรู้ของกรมฯ อย่างเป็นระบบ
- เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และนำองค์ความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการและสร้างนวัตกรรม
- เพื่อส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานพัฒนาผลงานนวัตกรรมที่เป็นเลิศและผลักดันให้เข้าสู่การประกวดในระดับประเทศและนานาชาติ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

จำนวนกิจกรรม/โครงการจากระบบการ Learn2Lead ได้รับการพัฒนาและต่อยอดเป็นนวัตกรรมหรือรูปแบบการทำงานใหม่ขององค์กรไม่น้อยกว่า 2-5 กิจกรรม โครงการต่อหน่วยงาน กำหนดสัดส่วน ดังนี้
 (1) หน่วยงานระดับ c (5-15 คน) ได้ 2 กิจกรรม
 (2) หน่วยงานระดับ b (16 - 30 คน) ได้ 3 กิจกรรม
 (3) หน่วยงานระดับ a (31 คนขึ้นไป) ได้ 5 กิจกรรม

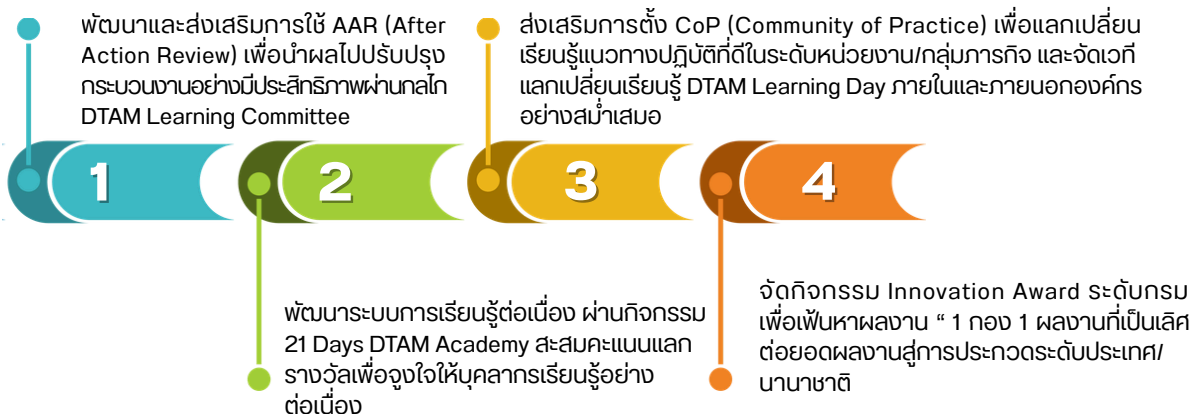
จำนวนนวัตกรรม งานวิจัย และเทคโนโลยีของหน่วยงานที่เกิดผลลัพธ์เชิงมูลค่า ไม่น้อยกว่า 3 ผลงาน ต่อกลุ่มภารกิจ 18 ผลงาน

เป้าหมายระยะ 5 ปี

เป็นองค์กรชั้นนำด้านการแพทย์แผนไทยฯ จากนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาบริการสาธารณสุข มีคลังความรู้ที่ต่อยอดได้ และบุคลากรมีทักษะเชิงนวัตกรรมผ่านกลไกองค์กรแห่งการเรียนรู้

มาตรการสำคัญ

เอกสาร อ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

References

- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2568). **รายงานการสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2564-2567**. นนทบุรี.
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2568). **วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ปรัชญาการทำงาน จรรยาบรรณ และยุทธศาสตร์ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก**. นนทบุรี.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2568). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub)**. นนทบุรี.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2568). **กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism)**. [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.tatnews.org/>. เข้าเมื่อ 31 ตุลาคม 2568.
- ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2568). **อันดับการวิจัยโรคทางการแพทย์แผนไทยภาพรวมประเทศ ปี พ.ศ.2568**. กระทรวงสาธารณสุข. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2568). **การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)**. [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงได้จาก : <https://itas.nacc.go.th>. เข้าเมื่อ 10 ตุลาคม 2568.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13**. กรุงเทพมหานคร.
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2567). **ข่าวประชาสัมพันธ์การประชุมสื่อสารนโยบายและรายงานการสาธารณสุขไทย**. นนทบุรี.
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2567). **ข่าวประชาสัมพันธ์โครงการเมืองสมุนไพร (Herbal City)**. นนทบุรี.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2566-2567). **รายงานข่าวและข้อมูลตลาดสมุนไพร**. นนทบุรี.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2567). **แผนการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และข่าวประชาสัมพันธ์**. นนทบุรี.
- ทรงกต เฝ้าสิงห์แก้ว. (2567). **ผลของการให้บริการแพทย์แผนไทยในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ อยู่ในการดูแลระยะกลาง บริบทหน่วยบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลเชิงรอยประชานุเคราะห์**. เชียงรายเวชสาร, 16(2), 63-74.
- ฐาปนี ศรีล้ำ, & ณิชกุล ลังกรณ์. (2563). **Best practice: การบูรณาการศาสตร์การแพทย์แผนไทยกับการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยระยะกลาง โรงพยาบาลพูนพิณ**. โรงพยาบาลพูนพิณ.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข. (2561). **แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560- 2579) ครั้งที่ 2 (พ.ศ.2561)**. นนทบุรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580**. กรุงเทพมหานคร.
- GBD 2021 Stroke Collaborators. (2567). **Global, regional, and national burden of stroke and its risk factors, 1990-2021: A systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2021**. [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงได้จาก : [https://doi.org/10.1016/S1474-4422\(24\)00127-2](https://doi.org/10.1016/S1474-4422(24)00127-2). เข้าเมื่อ 17 ตุลาคม 2568.
- Health Data Center. (2568). **ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง (Intermediate Care) ที่ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (Coverage)**. [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงได้จาก : <https://hdc.moph.go.th/center/public/standard-subcatalog/30bc6364fc06a33a7802e16bc596ac3b>. เข้าเมื่อ 17 ตุลาคม 2568.

บรรณาธิการ

1. ดร.บพ.พงศธร พอกเพิ่มดี
2. นายสมศักดิ์ กรีชัย
3. พญ.สุรียาพร ตั้งศรีสกุล

คณะผู้จัดทำ

1. นางสาวลัดดาวัลย์ จาดพันธุ์อินทร์
2. นางสาวโยมิตา เข้มพันธุ์
3. นางสาวจุฑาทิพย์ ไชยดำ

จัดทำโดย

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน
กองวิชาการและแผนงาน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
กองวิชาการและแผนงาน
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน